

Arbeidsnotater

S T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R Å

OSLO: Postboks 8131 Dep, Oslo 1
Tlf. (02) *41 38 20

KONGSVINGER: Postboks 510, Stasjonssida, 2201 Kongsvinger
Tlf. (066) *14 988

IO 78/29

14. november 1978

RAPPORT OM PRØVEUNDERSØKELSEN TIDSBRUK OG OMSORG

Av Susan Lingsom

	Side
1. Innledning	1
2. Bakgrunn	1
3. Formål med prøveundersøkelsen	1
4. Operasjonalisering av begrepet omsorg	2
5. Hovedproblemstillinger	3
5.1. Tid brukt til hovedaktiviteter	3
5.2. Hva slags omsorgsoppgaver blir utført	3
5.3. Tid brukt til aktiv omsorg	4
5.4. Tid brukt til passiv omsorg	5
5.5. Samvær	5
5.6. Muligheter for og bruk av avlastning	6
5.7. Hvordan arbeid organiseres i hjemmet	6
6. Opplegg og gjennomføring av prøveundersøkelsen	6
6.1. Utvalgsenhet	7
6.2. Frafall	8
7. Erfaringer fra intervjudelen	10
8. Erfaringer fra dagbokdelen	16
8.1. Kodig av hovedaktiviteter	17
8.2. Tid brukt til hovedaktiviteter	19
8.3. Koding av oppholdssted	20
8.4. Tilleggsregistrering av pass og stell av barn og syke	21
8.5. Samvær	23
9. Oppsummering	23
10. Litteratur	26
Vedlegg	
1. Spørreskjema	27
2. Dagbok	39
3. Kodeliste for aktiviteter ført opp i dagbøkene	49

Ikke for offentliggjøring. Dette notat er et arbeidsdokument og kan siteres eller refereres bare etter spesiell tillatelse i hvert enkelt tilfelle. Synspunkter og konklusjoner kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

1. INNLEDNING

I april 1978 gjennomførte Statistisk Sentralbyrå med støtte fra Forbruker- og administrasjonsdepartementet en prøveundersøkelse med sikte på å måle tidsbruken generelt og omsorgsaktiviteter spesielt. Til undersøkelsen ble det trukket et utvalg på 302 personer i alderen 20 til 74 år. I denne rapporten skal vi beskrive bakgrunnen for undersøkelsen, operasjonaliseringen av de viktigste problemstillinger og erfaringer med de enkelte deler av denne undersøkelsen. Det er planlagt et eget notat om alternative undersøkelsesmetoder.

2. BAKGRUNN

Resultater fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 er blitt møtt med betydelig interesse fra flere hold. Vi har kunnet gi opplysninger både om omfanget av mange forskjellige aktiviteter og om sammenhengen mellom dem innenfor rammen av døgnet 24 timer. Det er særlig tall for tid nyttet til egenarbeid og samlet arbeidstid som har blitt etterspurt, idet vi tidligere hadde manglet statistikk over dette.

Statistikken som vi kan utarbeide på basis av tidsnyttingsundersøkelsen, gir imidlertid et ufullstendig bilde av egenarbeid fordi omsorgsaktiviteter ble dårlig dekket i denne undersøkelsen. Det var først og fremst handlinger av en viss varighet som ble registrert. Aktiviteter som var mindre handlingspregede, som foregikk samtidig med andre aktiviteter eller som var kortvarige, kom som regel ikke med i dagbokføringen. Disse er nettopp trekk ved mange omsorgsoppgaver. Omsorgsoppgaver består også for en stor del i å være til stede hos, eller tilgjengelige for, den som trenger omsorg. Personer med omsorgsfunksjoner vil derfor i større eller mindre grad være bundet med hensyn til hvordan og hva de kan bruke den tiden til som ikke går med til rent konkrete omsorgsaktiviteter. Dette er kjennemerke ved omsorg som vi mener det er viktig å skaffe kunnskaper om.

Husmødres virke, barns oppvekstmiljø, privat omsorg av eldre og syke er temaer i søkelyset. Et aktuelt spørsmål er hvordan det offentliges ansvar for omsorgsoppgaver bør legges opp i forhold til kvinners behov og ønsker om inntektsgivende arbeid. Et annet viktig spørsmål knytter seg til arbeidstider, permisjonsordninger og forskjellige typer avlastningstilbud for personer med omfattende omsorgsoppgaver. En bedre kartlegging av egenarbeid medregnet omsorgsoppgaver, og av tid som foreldre tilbringer med sine barn vil være et viktig bidrag til utredning av disse temaer. Eventuelle gjentatte målinger i årene som kommer, vil gjøre det mulig å si noe om hvorvidt vi går mot et mykere samfunn, dvs. et samfunn med tid til samvær og omsorg for andre, og om det blir en større grad av likestilling når det gjelder ansvar for omsorgsoppgaver.

3. FORMAL MED PRØVEUNDERSØKELSEN

Hovedformålet med prøveundersøkelsen har vært å komme fram til en operasjonaliserbar definisjon av omsorgsoppgaver og å utvikle et opplegg til å registrere dem. Vi ønsket å kartlegge hva slags omsorgsoppgaver som blir utført av hvem, hvor mye tid som brukes til dem og hvordan omsorgsoppgaver kombineres med andre gjøremål.

Vi har også hatt som målsetting å utvikle spørsmål om personens vanlige tidsbruksmønstre. Dagbokopplysninger fra en enkelt dag egner seg godt til en beskrivelse av tidsbruk på aggregatnivå gjennom beregninger av gjennomsnittlig tid brukt til forskjellige aktiviteter i forskjellige grupper. På grunn av dag-til-dag variasjoner, er det imidlertid lite egnet til en analyse av tidsbruk på individnivå.

Det foreligger planer om en ny generell tidsnyttingsundersøkelse som skal gi grunnlag for å måle endringer over tid. Et av hovedformålene ved prøveundersøkelsen var å vurdere hvor mye av behovet for data om omsorgsaktiviteter som kan dekket gjennom et opplegg som er sammenlignbart med opplegget fra 1971-72. Konsekvensene av å undersøke omsorgsaktiviteter for den generelle registreringen av tidsbruk skulle også vurderes. Vi ønsket spesielt å teste to hypoteser i denne forbindelse. Den ene var at vekten som ble lagt på omsorgsoppgaver ville føre til skjevheter i frafall i forhold til tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Den andre var at vekten som ble lagt på omsorgsoppgaver ville påvirke dagbokføring av hovedaktiviteter.

Et viktig sideformål med undersøkelsen var å vurdere instruksene for koding av hovedaktiviteter. Erfaringene fra 1971-72 var dårlig dokumentert, og vi trengte en bedre oversikt over problemer i forbindelse med koding.

4. OPERASJONALISERING AV BEGREPET OMSORG

Begrepet omsorg er vanskelig å definere. Det er ikke uten videre mulig å lage en liste over aktiviteter som vi kan være enige om å kalle for omsorg. Det som ofte skiller omsorgsaktiviteter fra andre aktiviteter er motivasjonen bak handlingene og måten de blir utført på. Det som vi vanligvis forbinder med omsorg, er personlige tjenester som utføres for andre personer og den omtanke vi har for velferden til disse.

Når vi operasjonaliserer begrepet omsorg er vi nødt til å begrense oss til aktiviteter (tjenester). Det lar seg ikke registrere gjennom et spørreskjema og en dagbok hvor mye omtanke for andres velferd som ligger bak forskjellige handlinger. Vi er også nødt til å begrense oss til aktiviteter der det finnes en stor grad av enighet om aktivitetenes betydning, motivasjonen bak, m.v. En slik enighet mener vi finnes i forbindelse med tjenester utført overfor personer som ikke kan klare seg selv, f.eks. barn og syke, funksjonshemmede, og gamle. De fleste vil være enige i at det er akkurat slike avhengighetsforhold som utgjør kjernen av omsorgsoppgaver. Personlige tjenester utført for friske, voksne personer som en funksjon av arbeidsdeling i eller mellom husholdninger blir betraktet som en form for egenarbeid, men ikke som omsorg.

Når vi har sagt at vi vil begrense oss til aktiviteter utført for personer som ikke kan klare seg selv, tenker vi på aktiviteter i en vid forstand. Som nevnt tidligere består omsorgsoppgaver både av konkrete handlinger og av krav om tilgjengelighet. Vi har valgt å skille mellom disse to typer omsorg. Konkrete handlinger i forbindelse med omsorg for barn eller syke, kaller vi for aktiv omsorg. Det å måtte være til stede hos eller tilgjengelig for den det vises omsorg for, kaller vi passiv omsorg. Passiv omsorg blir vanligvis ikke tolket som en aktivitet i seg selv fordi denne tiden også brukes til andre, mer konkrete gjøremål. I vår undersøkelse vil vi imidlertid betrakte passiv omsorg som en aktivitet, for selv om den ikke utelukker alternative anvendelser av tiden, så begrenser den i større eller mindre grad hvilke muligheter en har for å bruke tiden.

For at aktiviteter (tjenester) utført for barn eller syke skal betraktes som omsorgsoppgaver, krever vi som regel direkte kontakt med den som det vises omsorg for. Hjelp med personlig hygiene (kroppsvask, tannpuss m.v.) vil således være en omsorgsaktivitet, mens vask av toy ikke vil være det. Hjelp med måltider vil være en omsorgsaktivitet, men matlaging generelt vil ikke være det. Vask av toy og matlaging blir regnet som husarbeid. Pass/tilsyn av barn eller syke forutsetter pr. definisjon at en er forberedt på å yte personlig hjelp.

Vi har generelt ikke skilt mellom omsorg for personer i eller utenfor egen husholdning. Når det gjelder omsorg for syke personer i andre husholdninger ser vi imidlertid bort fra kravet om direkte kontakt. I slike tilfeller vil også hjelp med forskjellige praktiske gjøremål - husarbeid, innkjøp, hagearbeid, vedlikehold av huset m.v. betraktes som omsorgsoppgaver så lenge som mottakeren trenger hjelp p.g.a. sykdom, funksjonshemming eller uførhet. Vi er interessert i den delen av omsorgsarbeid som i dag er ulønnet - det som utføres i den enkelte husholdningen og privat og ubetalt mellom forskjellige husholdninger. Det er kanskje den sistnevnte typen av omsorgsarbeid, det som er blitt kalt det skjulte arbeidsmarkedet, som vi vet minst om (Leira og Nørve 1977).

Lønnet omsorgsarbeid, som sykepleie, hjemmehjelp, betalt barnevakt m.v. blir ikke tatt med i denne undersøkelsen. Etter dette skulle ikke omsorgsarbeid som dagmamma komme med. Vi regner imidlertid med at det ville være for vanskelig for en dagmamma, hjemme med egne barn, å skille mellom tiden brukt til egne barn og til dagbarnet(a). Dagmammaordninger er en utbredt form for barnetilsyn. (Av barn under 12 år som hadde regelmessig tilsyn av andre enn de foresatte, var 22 prosent hos en dagmamma. (Statistisk Sentralbyrås Undersøkelse om barnetilsyn 1975.) Vi har behandlet dette problemet forskjellig i de forskjellige deler av undersøkelsen. I spørreskjemaet konsentrerer vi oss om pass og stell av egne barn og ubetalt pass av andres barn. I dagboken blir pass og stell av dagbarn behandlet på lik linje med pass og stell av egne barn.

Etter hvertsom barn blir større vil kravet om tilgjengelighet normalt avta, og andre former for omsorg vil dominere barn/foreldre-forholdet. Selv barn som trygt kan passe seg selv for kortere eller lengre perioder har imidlertid likevel et stort behov for kontakt med sine foreldre. Derfor mener vi det er nødvendig å tilnærme seg begrepet omsorg også fra en annen synsvinkel. Vi antar at de fleste former for omsorg krever samvær, men vi kan selvfølgelig ikke klassifisere alt samvær som omsorg. Tid tilbrakt sammen med barn vil imidlertid kunne tolkes generelt som et uttrykk for omsorg. Denne tilnæringsmåte har også blitt brukt i andre tidsstudier. (Stone 1972, Robinson 1977.)

5. HOVEDPROBLEMSTILLINGER

Undersøkelsen tar opp 6 hovedproblemstillinger som representerer ulike sider ved omsorgsoppgaver:

1. Hva slags omsorgsoppgaver blir utført?
2. Hvor mye tid brukes til aktiv omsorg for barn eller syke?
3. Hvor mye tid brukes til passiv omsorg for barn eller syke?
4. Hvor mye tid tilbringes sammen med husholdningen?
5. Hvilke muligheter og behov for avlastning/hjelp har den enkelte husholdning og i hvilken grad benyttes slike muligheter?
6. Hvordan organiseres arbeidet i hjemmet?

Undersøkelsen har også som hovedproblemstilling i likhet med Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72, å belyse hvor mye tid som brukes til forskjellige hovedaktiviteter.

I dette avsnitt skal vi bare kort redegjøre for hvordan hovedproblemstillingene ble forsøkt belyst.

5.1. Tid brukt til hovedaktiviteter

Hvor mye tid som brukes til forskjellige hovedaktiviteter belyses gjennom dagbok. Siden vi ønsker å kunne sammenligne resultatene med tall fra 1971-72 tok vi utgangspunkt i opplegget brukt i 1971-72. (NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 Hefte I) Dagboken dekket et helt døgn. Hver linje i dagboken dekket en bestemt tidsperiode i løpet av dette døgnet. De fleste perioder var på 15 minutter, men for en del av natten var periodene noe lengre. Hovedaktiviteter skulle registreres for hver tidsperiode. Instruksen for dagbokføring av hovedaktiviteter var den samme som brukt i 1971-72. Intervjupersonene førte selv dagboken for en på forhånd bestemt dato. Spørsmål om hovedbakgrunnskjennermerker, slik som yrke m.v. ble også utformet i samsvar med Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72.

Som nevnt tidligere kan ikke dagbokdata basert på en enkelt dag tas som et uttrykk for en persons vanlige tidsbruk. Til dette trengs opplysninger som dekker et lengre tidsrom. Det ble derfor stilt et par spørsmål om vanlig tidsbruk i spørreskjemaet (forbindelse med inntektsgivende arbeid og omsorgsaktiviteter). I dagboken ble det også registrert om personen hadde brukt mer, like mye, eller mindre tid til inntektsgivende arbeid, husarbeid og omsorgsarbeid på dagbokdagen enn vanlig.

5.2. Hva slags omsorgsoppgaver blir utført

Opplysninger om hva slags omsorgsoppgaver som ble utført registreres hovedsakelig gjennom spørreskjema. Av erfaring fra 1971-72 vet vi at omsorgsoppgaver blir dårlig spesifisert i dagbøkene og er derfor vanskelig å kode. Det ble bare foretatt en grov klassifisering av omsorgsaktiviteter på basis av dagbokopplysninger.

Vi har stilt en rekke spørsmål om hva slags hjelp syke eller funksjonshemmede husholdningsmedlemmer trenger og hva slags tilsynsbehov de forskjellige barn har. Vi spør også om mer sjeldne former for omsorgsarbeid både i og utenfor egen husholdning.

Listen med aktiviteter er langt fra fullstendig og kan bare tas som en indikator på typer arbeid som blir utført. Vi har f.eks. unnlatt å spørre om mye av den vanlige praktiske hjelp som inngår i stell av barn. (Et unntak fra dette er spørsmål om påkledning.)

I et tidlig utkast til skjemaet hadde vi med spørsmål om barnets behov for forskjellige typer praktisk hjelp. Disse spørsmål ble sløffet fordi vi mente det var riktigst å prioritere faktisk innsats framfor en kartlegging av behov. Normal utvikling med hensyn til selvstendighet i daglige gjøremål er dessuten forholdsvis godt kjent. Eventuelle avvik fra vanlig utvikling prøver vi å registrere gjennom spørsmål om syke/funksjonshemmede barns behov for hjelp. Vi har konsentrert vår oppmerksomhet på typer hjelp hvor sammenhengen med barnas alder er mindre opplagt eller kjent.

Spørsmål om daglig tilsynsbehov og hva slags hjelp syke funksjonshemmede trenger blir stort sett stilt som husholdningsspørsmål. Dette er for å kunne se en persons tidsbruk på bakgrunn av den familiesituasjon han/hun er i. Mest vekt legges imidlertid på å kartlegge intervjupersonens innsats i omsorgsarbeid.

Noen omsorgsoppgaver er daglige gjøremål mens andre vanligvis foregår mye sjeldnere. Tidsreferansene varierer derfor en god del, fra antall ganger pr. dag til antall ganger pr. år. I den grad det var mulig ut fra hensyn til aktivitetens vanlige forekomst, har vi prøvd å standardisere tidsreferansene i spørreskjemaet til siste uke, eller siste 4 uker.

5.3. Tid brukt til aktiv omsorg

Vi forsøker å kartlegge tiden brukt til konkrete handlinger i forbindelse med omsorg av barn eller syke på forskjellige måter. Gjennom dagbokene får vi et mål på hvor mange timer i løpet av en dag som brukes til slike aktiviteter. Gjennom spørreskjemaene får vi opplysninger om hvor ofte en rekke aktiviteter blir utført, eventuelt hvor mange timer som brukes til dem i løpet av en lengre tidsperiode enn dagbokdagen.

Dagboken

Bruk av dagbok i en eller annen form er nok den beste metoden vi har for å kartlegge hvor mange timer som blir brukt til forskjellige aktiviteter. (Robinson 1977, Scheuch 1972.) Jo lengre tidsreferanser - dag, uke, måned eller år, jo vanskeligere er det å få pålitelige oppgaver over aktivitetens varighet. Selv med meget korte tidsreferanser trenger intervjupersoner å støtte seg til strukturen i dagens aktiviteter for å svare med rimelig nøyaktighet på varigheten av en enkelt aktivitet.

Som nevnt tidligere, ble omsorgsaktivitet dårlig dekket gjennom en registrering av hovedaktiviteter fordi omsorgsaktiviteter ofte er kortvarige eller foregår samtidig med andre aktiviteter. For å få en mer fullstendig registrering av tiden brukt til aktiv omsorg, ba vi dagbokførerne å avmerke for hver tidsperiode om de hadde utført noen aktiviteter i forbindelse med pass og stell av barn eller syke, som de ikke har ført opp som hovedaktivitet. Vi får ikke vite faktisk varighet av disse aktiviteter, bare om de har forekommet i løpet av tidsintervallet eller ikke. Det ville kreve ekstremt detaljert dagbokføring for å registrere faktisk varighet av alle omsorgsaktiviteter. Av aktiviteter tilknyttet aktiv omsorg for barn registrert i en canadisk tidsstudie der faste tidsintervaller ikke ble brukt, varte flertallet i 5 minutter eller mindre (Harvey, Elliot og Stone 1977). En fast inndeling i intervaller av mindre enn 15 minutter anser vi ikke som praktisk gjennomførbart.

Vi vil kunne anslå hvor mye tid som ble brukt til disse aktiviteter ved å veie antall intervaller der de har blitt oppgitt med forskjellige vekt tall som svarer til nedre og øvre grenser på antall minutter brukt pr. intervall.

Ved å rette oppmerksomhet mot omsorgsoppgaver gjennom intervjuet og gjennom direkte spørsmål om dem i dagboken, vil ikke disse bli så lett glemt under dagbokføringen. Vi kan imidlertid ikke regne med at dagbøkene blir ført så nøyaktig at alle omsorgsaktiviteter kommer med.

Det ville bli for arbeids- og plasskrevende for dagbokføreren å beskrive hva disse omsorgsaktiviteter bestod av. Det kan være snakk om mange forskjellige kortvarige tjenester. Vi kan ikke regne med at dagbokførere vil være villig til å føre en så detaljert dagbok, og heller ikke at de ville klare å huske i tilstrekkelig detalj hva det var de faktisk gjorde. Dersom en ønsket å få opplysninger om hvilke oppgaver som ble utført måtte tidsperioden begrenses til noen få timer. Eventuelt kunne en sjekkliste knyttes til dagboken.

Spørreskjemaet

I spørreskjemaet har vi tatt med en rekke spørsmål om hvor ofte intervjupersonen utførte bestemte typer omsorgsaktiviteter. (Se avsnitt 5.2 om hva slags omsorgsaktiviteter som blir utført.) Noen av aktivitetene vi spurte om er daglige gjøremål, noen forekommer mer sjelden. Vi regnet med at i noen tilfeller ville intervjupersonen klare å anslå timer brukt til en aktivitet i løpet av et visst tidsrom. I andre tilfeller mente vi at dette ville være vanskelig og har heller spurt om antall ganger aktiviteten ble utført.

Det blir vanskelig å slå sammen opplysninger om varighet eller hyppighet av forskjellige aktiviteter. Opplysningene vil måtte brukes for det meste hver for seg som indikatorer på omfang av forskjellige typer omsorgsaktiviteter. Siden intervjuopplysningene dekker et lengre tidsrom enn dagbokdata vil de være bedre egnet til å belyse hvilken andel av personer i forskjellige grupper som gjør mye eller lite av en bestemt type omsorg.

5.4. Tid brukt til passiv omsorg

Et av formålene med undersøkelsen var å studere innvirkning av bundet tid, dvs. passiv omsorg, på valg av hovedaktiviteter, lokalitet og samvær. Vi ønsket f.eks. å se hvor stor andel av fritiden som er fri fra ansvar for passivt tilsyn. Det var derfor viktig for oss å registrere tid brukt til passiv omsorg i dagbøkene sammen med opplysninger om hovedaktiviteter, lokalitet og samvær.

Det lyktes imidlertid ikke for oss å finne fram til et dagbokopplegg som kunne gjøre dette. Det var hovedsakelig to grunner til dette. For det første blir dagboken altfor omfattende og uoversiktlig dersom hovedaktivitet, aktiv omsorg, passiv omsorg og samvær med hvert medlem i husholdningen skal registreres. Vi var redd for at omfanget (antall registreringer) ville ha negativ innvirkning på kvaliteten av dagbokføringen og antakelig også øke frafallet.

Den andre og viktigste grunnen var at vi fant begrepet passiv omsorg svært vanskelig å avgrense. For de fleste personer er passiv omsorg lite bevisst, unntatt i tilfeller der det oppstår konflikt mellom omsorgsansvar og andre gjøremål. De færreste foreldre tenker f.eks. over at de passer barn om natten, i alle fall så lenge barnet sover og så lenge foreldrene ikke har lyst til å gå ut. Det ville bli nødvendig med omfattende forklaringer og instruks for å få fram en mest mulig objektiv registrering av passiv omsorg og for å lage et klart skille mellom aktiv og passiv omsorg. Med en dagbok som intervjupersonen skal føre selv, er det grenser for hvor komplisert opplegget kan være. Det er ikke alle som leser instruks for dagbokføringen. Jo lengere og mer innviklet instruksjonen er, jo større er sannsynligheten for at intervjupersonene ikke vil lese og/eller oppfatte den. Vi fant dette temaet for vanskelig å overlate til selvpåføring i dagboken.

Som en konsekvens av dette begrenser vi våre muligheter til å si noe om sammenhengen mellom hovedaktiviteter og omsorgsoppgaver. Noen beregninger kan vi imidlertid gjøre på bakgrunn av opplysninger om aktiv omsorg og fra opplysninger om samvær. Vi kan f.eks. definere tid foreldre tilbringer sammen med barn under en viss aldersgrense, eller barn med et bestemt tilsynsbehov, som passiv omsorg. Vi kan se om moren eller faren var alene med barnet eller om begge foreldre var til stede. I det siste tilfelle vil de i prinsipp være mindre bundet fordi foreldrene kan avlaste hverandre, én kan gå ut, ol.

For å ha noen opplysninger om passiv omsorg har vi stilt spørsmål om dette i intervjuet. Her har vi mer kontroll over registreringen enn i dagboksituasjonen. Vi spurte om hvilke tider på hverdagen intervjupersonen vanligvis passet/hadde tilsyn med barn og/eller syke. Vi kan ikke regne med at de oppgitte timetall er like pålitelig som dagbokdata ville ha vært for beregning av gjennomsnittlig tid. Ved å eliminere dag til dag-variasjon kan disse tall imidlertid være bedre enn dagbokdata for en analyse på individnivå.

5.5. Samvær

Aktiviteter foregår alltid i en bestemt sosial sammenheng som er med på å gi aktiviteten mening for den enkelte. Opplysninger om sosial sammenheng, om hvem en var sammen med, er derfor et viktig supplement til opplysninger om hovedaktivitet, når en skal beskrive atferd. Som nevnt tidligere blir samvær med barn også betraktet som et uttrykk for omsorgsfunksjonen.

Spørsmål om hvem en var sammen med i løpet av dagen, ble ikke tatt med i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 fordi erfaringer fra en prøveundersøkelse viste at det planlagte opplegget fungerte dårlig. Spørsmålet "om hvem var De sammen med" var for lite strukturert, og mange dagbokførere unnlot simpelthen å svare på det. Det kan ofte være vanskelig å huske hvem en var sammen med i hver eneste tidsperiode, særlig hvis det var snakk om mange personer, hyppige forandringer i samværet, eller lite samhandling. Samvær defineres her som fysisk tilstedeværelse. Hjemneværende mødres samvær med små barn kan bli spesielt underrepresentert fordi barnas nærvær til dels kan tas for gitt.

Ved å spørre direkte om samvær med hver person i husholdningen, regner vi med å få mer pålitelig registrering av samvær. Ingen av husholdningsmedlemmene blir da glemt under dagbokføringen. Det blir lettere å huske tilbake når en tar utgangspunkt i en person om gangen. Vi ønsker nokså detaljerte opplysninger om samvær med barn - slik som hvor mye tid tilbringes med gutter og jenter i forskjellige aldersgrupper. For å få slike opplysninger er det nødvendig å spørre om samvær med hvert barn for seg.

Av plasshensyn og av hensyn til arbeid med dagbokføring har vi begrenset spørsmål om samvær til å gjelde husholdningsmedlemmer. Samvær med personer utenfor husholdninger kunne eventuelt behandles mer summarisk.

5.6. Muligheter for og bruk av avlastning

Omsorgsansvar vil alltid virke bindende på valgfrihet. Jo lettere det er å få hjelp, jo mindre blir denne bindingen. Når det er noen som kan hjelpe med barnepass, med sykdom i husholdningen o.l., kan den med det daglige omsorgsansvar ta bedre vare på sine egne behov. Uten den tryggheten det er å vite at hjelp kan skaffes, vil en person med omsorgsansvar kunne engste seg for eventuelle sykdommer m.v. Det å ha noen som en kan henvende seg til for hjelp i krisesituasjoner og ellers, er derfor en svært viktig ressurs. Ofte vil alternative kilder for hjelp være for dyre eller mangle helt. Det er langt fra nok husmorvikarer og hjemmehjelpere til å dekke behovet.

Vi forsøker å kartlegge hvilke muligheter den enkelte husholdning har for å få hjelp i forskjellige situasjoner - barnepass om dagen og om kvelden, i forbindelse med sykdom m.v., hvem de ville henvende seg til og hvor vanskelig det ville være for å få hjelp. Vi spør også om faktisk hjelp motatt siste måned, og i tilfelle hvem det var som gav hjelp.

5.7. Hvordan arbeid organiseres i hjemmet

Det har vært forholdsvis få empiriske studier av arbeidssituasjoner i hjemmet, til tross for at en stor del av befolkningen har arbeid i egen husholdning som sitt hovedyrke. Et grunnleggende arbeid på dette feltet er Ann Oakleys *The Sociology of Housework*, basert på intensive intervjuer og dagbokføring av et lite utvalg av engelske husmødre. Det er begrenset hva vi kan si om arbeidsforholdene gjennom generelle utvalgsundersøkelser. Vi regner med å kunne tallfeste arbeidstid, men dette er bare en side ved arbeidsforholdene. Det er ønskelig også å kunne si noe om hvordan arbeidet organiseres og hvordan situasjonen vurderes av de som utfører arbeidet.

Denne problemstillingen har fått forholdsvis lav prioritet. Vi har tatt med noen spørsmål om arbeidsdelingen i husholdningen og vurderingen av den. Vi har også tatt med spørsmål om spesielle hektiske eller problematiske tider på døgnet, og manglende tid/overskott til enkelte gjøremål. Planlagte spørsmål om fleksibilitet i arbeidsplanen ble imidlertid sløffet både av plasshensyn, og fordi de var vanskelige å utforme slik at de dekket de svært varierende forholdene i hjemmet.

Det vil imidlertid være mulig å si en del om arbeidssituasjonen på basis av dagbokopplysninger om hovedaktivitet til forskjellige tider på døgnet og samvær.

6. OPPLÉGG OG GJENNOMFØRING AV PRØVEUNDERSØKELSEN

Til prøveundersøkelsen ble det trukket et tilfeldig utvalg av 302 personer mellom 20 og 74 år som ikke bodde i felles husholdninger slik som sykehus, pensjonat o.l. Utvalget ble trukket i tre trinn. På første trinn er det trukket et sett med utvalgsområder. I prøveundersøkelser er det vanlig

ikke å bruke et fullt sett med utvalgsområder for å sikre at hver intervjuer som er med i prøveundersøkelsen får et rimelig antall intervju å utføre og å holde reisekostnadene nede. På annet trinn ble det derfor for denne undersøkelsen trukket ut 35 områder av et sett på 100 områder. På tredje trinn er det trukket tilfeldig blant personer 20 til 74 år bosatt i disse 35 utvalgsområder. Intervjuerne fikk gjennomsnittlig 8 intervju hver.

I forbindelse med trekking ble det fastlagt hvilken dag personen skulle føre dagbok for. Besøksperioden gikk fra 20. til 30. april 1978. 60 prosent av utvalget ble tilfeldig trukket ut til å føre dagbok for torsdag 27. april. De resterende 40 prosent ble fordelt mellom lørdag 22. april og søndag 23. april. Dersom intervjuerne ikke rakk å levere dagboken til personene som skulle føre den på den 22. eller 23. april kunne dagbokføringen utsettes med en uke til henholdsvis lørdag 29. april eller søndag 30. april. Intervjupersonen hadde ikke anledning til å velge hvilken dag han eller hun skulle føre dagbok for.

Besøksperioden kunne med fordel ha vært noe lengre slik at intervjuerne ville ha hatt bedre tid til å levere dagbøkene, og slik at større fleksibilitet kunne ha blitt tillatt med hensyn til utsettelse. Dagbokføringen ville også ha kunne blitt jevnt fordelt på alle ukedager. Besøksperiodens lengde var imidlertid fastlagt av hensyn til andre undersøkelser som skulle gjennomføres før og etter prøven. I en hovedundersøkelse vil det være viktig at alle ukedager er likt representert, men i en prøveundersøkelse er dette av mindre betydning.

Vivisste fra tidligere erfaring at dagbøkene fra lørdager og søndager ofte var spesielt vanskelig å kode og valgte derfor å overrepresentere disse dager i utvalget.

Intervjuerne skulle oppsøke hver intervjuperson minst to ganger. Ved første besøk ble intervjuet som regel foretatt, dagboken overlevert og det ble gitt en forklaring på hvordan dagboken skulle føres. Dagbøkene skulle hentes snarest mulig etter føringsdagen, slik at ved eventuelle problemer ville dagens aktiviteter fremdeles stå i friskt minne.

6.1. Utvalgsenhet

Utvalgsenheten i prøveundersøkelsen var personer mellom 20-74 år. Personer ble valgt som utvalgsenhet framfor husholdninger av to hovedgrunner. For det første ønsket vi å kunne sammenligne resultatene med resultatene fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 som var en personundersøkelse. For det andre ville en husholdningsundersøkelse der alle i husholdningen eller alle voksne i husholdningen skulle delta være et mye mer krevende opplegg antagelig med større frafall enn ved en personundersøkelse.

Vi er imidlertid klar over fordelene som en husholdningsundersøkelse ville ha hatt, spesielt for en studie av omsorgsarbeid. En husholdningsundersøkelse ville ha gitt oss bedre muligheter til å studere arbeidsdelingen innen husholdningen og mellom husholdningen og samfunnet for øvrig. For å kunne si noe om slike problemstillinger har vi tatt med flere spørsmål om arbeidsmengden totalt i husholdningen, om arbeidsdelingen i husholdningen og om ektefellens tidsbruk.

I et generelt utvalg av personer vil mange som ikke har omsorgsansvar bli tatt med. Omsorg for barn vil naturlig nok være mest arbeidskrevende i barnefamilier, særlig småbarnsfamilier. I og med at vi også er interessert i omsorg for syke, funksjonshemmede og eldre personer i og utenfor ens egen husholdning, kan vi imidlertid ikke begrense utvalget til foreldre, evt. småbarnsforeldre.

Omsorgsaktiviteter blir som oftest utført av voksne kvinner. Det ville imidlertid være uheldig å begrense utvalget til kvinner fordi menn også utfører viktig omsorgsarbeid og fordi det er stor interesse for å kartlegge eventuelle endringer i mannens innsats på dette område. En økning i mannens andel av omsorgsarbeid anses av mange som en nødvendig forutsetning for økt likestilling mellom kjønnene. I de seinere årene har myndighetene forsøkt å redusere hindringer for en økt deltakelse av menn i omsorgsaktiviteter ved bl.a. å utvide både farens og morens rett til betalt fravær fra inntektsgivende arbeid for å stille syke barn.

Noen grupper, f.eks. enslige forsørgere eller ektefeller til pendlere, har spesielt store omsorgsoppgaver. Et generelt utvalg gir begrensede muligheter til å studere disse gruppers situasjon p.g.a. gruppens størrelse. I en hovedundersøkelse vil det derfor være ønskelig å overrepresentere dem. Vi har ikke muligheter til å trekke et spesielt utvalg av ektefeller til pendlere, men skulle kunne gjøre dette for enslige forsørgere. Det var imidlertid ikke nødvendig å gjøre dette i prøveundersøkelsen der hovedformålet var å teste opplegget til undersøkelsen.

Vi har diskutert en del hvilke aldersgrupper som skulle være med i undersøkelsen. Vi ønsket i den grad det var mulig å begrense utvalget til personer som hadde rimelig sannsynlighet for å ha omsorgsoppgaver av betydning. Vi antok f.eks. at ungdom i liten grad utførte omsorgsarbeid og har i prøven brukt en nedre aldersgrense på 20 år. Vi har imidlertid kommet fram til at ulempene ved å bruke andre aldersgrenser enn de som ble brukt i den publiserte statistikk om tidsbruk, er større enn fordelene med et spesielt utvalg. For å unngå å måtte foreta nye kjøringar på Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 hver gang vi eller andre ønsker å sammenligne resultatene, bør aldersgrensene i en undersøkelse om omsorg svare til grensene brukt i 1971-72, dvs. 15-74 år.

6.2. Frafall

Det var et forholdsvis stort frafall ved Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. (NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 Hefte I.) I utformingen av intervjuplanen og opplegget til prøveundersøkelsen har vi derfor lagt vekt på å redusere frafallet. I og med at vi er interessert i å kunne sammenligne resultatene med de fra 1971-72, har vi vært spesielt interessert i å studere sammensetningen av frafallet fra prøveundersøkelsen i forhold til frafallet fra 1971-72.

Frafallsprosenten

Frafall ved dagbokføringen i prøveundersøkelsen var 34,4 prosent (100 personer). Dette sammenliknes fordelaktig med frafallsprosenten ved dagbokføringen fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 som var på 42 prosent. Tre personer førte dagbok, men ble ikke intervjuet. Disse ble regnet som frafall med dagbokføringen.

Intervjuerne ble oppfordret til å foreta intervju selv om det ikke lyktes å få intervjupersonen til å føre dagbok. Frafall på skjemadelen av undersøkelsen var derfor noe lavere enn frafallet for dagbokdelen, 30,0 mot 34,5 prosent. Tilsvarende tall for skjemadelen i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 var 32,1 prosent.

Fordi registeret, som utvalget ble trukket fra, ikke var helt ajourført, ble det trukket 12 adresser der huset sto tomt eller ikke var brukt til privat husholdning. Disse 12 tilfeller ble trukket fra vårt bruttoutvalg av 302 personer for beregning av frafallsprosenten.

Ut fra størrelsen av frafallet kan en ikke si at den vekt som ble lagt på omsorgsoppgaver representerte noen belastning på den generelle tidsnyttingsundersøkelse. At frafallet ved dagbokføring var lavere enn i 1971-72 kan skyldes en rekke faktorer. Besøksperioden inkluderte ikke typiske ferieperioder som tilfelle var i 1971-72. Reglene for feltarbeid var noe mer fleksibel enn i 1971-72. Aldersgrensene var også noe forskjellige i de to undersøkelser. I prøveundersøkelsen var den nederste aldersgrense 20 år, mens 15 år var grensen i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Det er vanlig med forholdsvis stort frafall blant ungdom. Dagbokperioden var også kortere i prøven enn i 1971-72 slikt at arbeidsbelastningen ved dagbokføringen var mindre.

Frafallsårsak

I tabell 1 ser vi årsak til frafall ved dagbokføring. Nærmere halvparten av frafallet skyldtes nekting. Andelen av frafallet som skyldtes at intervjupersonen var imidlertid bortreist, var lavere i prøveundersøkelsen enn i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 (15 mot 25 prosent). Dette kan skyldes mer fleksible regler for feltarbeid som gav intervjueren anledning til å utsette dagbokperioden med en uke dersom dagboken ikke kunne leveres til intervjupersonen til fastlagt tid. Det kan imidlertid også skyldes forskjeller i besøksperioden (Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 gikk over et helt år og dekket derfor typiske ferieperioder hvor mange er bortreist). Opplysninger om Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 er ikke tatt med i tabell 1 fordi det ble foretatt bare en grovklassifisering av frafallsårsak ved dagbokføring. (Lingsom 1978.)

Intervjuerne ble bedt om å oppgi intervjupersonens begrunnelse for nekting. Gjennomgåelse av disse begrunnelser viser at det er svært vanskelig å skille mellom nekting av prinsipielle og personlige grunner. Intervjuerne kodet nekting nokså vilkårlig.

Tabell 1. Frafallet ved dagbokføring i prøveundersøkelsen etter årsak. Prosent

	Prosent	
I alt	100	
Nekting, prinsipielle grunner	15	} 48
Nekting, personlige grunner	33	
Fysisk syk	12	
Psykisk syk	3	
Sykdom i familien	1	
Bortreist	9	} 15
Borte på arbeid	6	
Ikke å treffe	9	
Tallet på personer	290	

Sammensetningen av frafallet

Det er sammensetningen av frafallet som betyr mest for resultatene fra en ny tidsnyttingsundersøkelse og for sammenliknbarhet mellom den og Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Det blir derfor viktig å undersøke hvorvidt den vekt som er lagt på omsorgsoppgaver i prøven førte til utvalgsskjevheter generelt og skjevheter i forhold til Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72.

I tabell 2 ser vi de som falt fra og de som førte dagbøker i prøven gruppert etter kjønn og ekteskabelig status. Tabell 2 omfatter bare prøveundersøkelsen fordi vi mangler opplysninger om ekteskabelig status for frafallet i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72.

Tabell 2. Personer som falt fra og personer som førte dagbok i prøveundersøkelsen og befolkningen 20-74 år, etter kjønn og ekteskabelig status. Prosent. 1977

	Frafall ¹⁾	Personer som førte dagbok	Befolkningen pr. des. 1977 ²⁾
I alt	100	100	100
Menn	52	45	50
Kvinner	48	55	50
Gifte	63	80	71
Ikke gifte	37	20	29
Tallet på observasjoner	93	190	2 583 403

1) Kjønn og ekteskabelig status er ukjent for 7 erstatninger som falt fra. Disse er holdt utenfor tabellen. 2) Kilde: NOS Folkemengde etter alder og ekteskabelig status pr. 31. desember 1977.

Det var noen flere menn enn kvinner som falt fra, noe som også var tilfelle i 1971-72. Forskjellen kan imidlertid ikke sies å være stor. Av de 13 personer som ble intervjuet, men ikke førte dagbok, var imidlertid 10 kvinner. At kvinner kan være noe mindre vant til å uttrykke seg skriftlig enn menn, kan være en av årsakene til at disse var mindre villig til å føre dagbok etter at de ble intervjuet. Det kan også skyldes at de har et mindre strukturert tidsbruk som er vanskeligere å beskrive i en dagbok (flere kortvarige aktiviteter, mange ting som gjøres samtidig m.v.).

At en undersøkelse om omsorg appellerer mest til gifte personer er en rimelig hypotese, og frafallet ved prøveundersøkelsen var, som ventet, skjevt på dette punktet. Av befolkningen 20 til 74 år var i 1977 70,6 prosent gift (NOS Folkemengde etter alder og ekteskabelig status 31. desember 1977). Gifte utgjorde 63 prosent av de som falt fra og 80 prosent av de som førte dagbok i prøveundersøkelsen.

Det er imidlertid vanlig at gifte personer blir overrepresentert i nettoutvalget ved utvalgsundersøkelser på grunn av større frafall blant ugifte. Skjevheten var omtrent like stor i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Gifte personer utgjorde 80 prosent av personer mellom 20 og 74 år som førte dagbok i 1971-72, mens 72,2 prosent av befolkningen mellom 20 og 74 år var pr. des. 1970 gifte. (NOS Folkemengden etter alder og ekteskabelig status 31. desember 1970.)

Tabell 3. Bruttoutvalget, frafallet og personer som førte dagbok i prøveundersøkelsen, personer som førte dagbok i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 og befolkningen 20-74 år i 1970 og 1977, etter alder. Prosent

	Proveundersøkelsen			Befolkningen pr. des. 1977 ²⁾	Tidsnyttings- undersøkelsen	Befolkningen pr. des. 1970 ³⁾
	Brutto- utvalg ¹⁾	Frafall ¹⁾	Personer som førte dagbok		Personer som førte dagbok	
I alt	100	100	100	100	100	100
20-29 år	21	19	22	24	23	23
30-39 "	18	9	22	20	18	16
40-49 "	18	19	17	16	20	19
50-59 "	22	23	22	18	20	20
60-69 "	13	18	10	16	14	16
70-74 "	9	12	7	6	5	6
Tallet på personer	283	93	190	2 583 403	3 040	2 451 378

1) Opplysninger om alder mangler på 7 personer. Disse har blitt holdt utenfor. 2) Kilde: NOS Folkemengde etter alder og ekteskapsstatus pr. 31. desember 1977. 3) Kilde: NOS Folkemengde etter alder og ekteskapsstatus pr. 31. desember 1970.

Personer 20-39 år og særlig de mellom 30 og 39 år var underrepresentert i frafallet ved prøveundersøkelsen. Bruttoutvalget til prøveundersøkelsen var imidlertid skjevt sammensatt med hensyn til alder, noe som skyldes at utvalget var lite. Blant de som førte dagbok i prøven var personer 20-39 år ikke spesielt over eller underrepresentert. Alderssammensetning av de som førte dagbok i prøveundersøkelsen og i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 sammenliknet med alderssammensetningen i befolkningen i henholdsvis 1977 og 1970 viser liten forskjell mellom de to undersøkelser. Personer 60 til 69 år var noe mer underrepresentert i prøveundersøkelsen enn i tidsnyttingsundersøkelsen, noe som kan skyldes at omsorgsaktiviteter ikke inngår i mange av disse personers dagligliv og at de derfor ser på undersøkelsen som uaktuell/uinteressant for dem. Det bør arbeides spesielt med å motivere også personer uten omsorgsoppgaver for å delta i undersøkelsen. Det kan bli nødvendig å veie for utvalgsskjevheter.

Omsorgsoppgaver knytter seg i stor grad til bestemte familietyper og familiefaser. Det er særlig gifte med små og mellomstore barn som kan tenkes å være spesielt interessert i en undersøkelse om omsorg. Vi har ikke opplysninger om familietyper eller fasen til de som falt fra. Ved å se på ekteskapsstatus og alder samtidig kan vi imidlertid isolere en gruppe som med høy sannsynlighet har hjemmeboende barn - nemlig gifte mellom 20 og 39 år.

Denne gruppen utgjør i 1977 28,4 prosent av befolkningen 20-74 år (NOS Folkemengde etter alder og ekteskapsstatus 31. desember 1977), mens den utgjorde bare 14 prosent av frafallet ved prøveundersøkelsen og 31 prosent av de som førte dagbok. Gruppen var altså noe overrepresentert blant de som svarte. Blant personer 20 til 74 år som førte dagbok i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72, var 32 prosent gifte mellom 20 og 39 år. Tilsvarende tall for befolkningen pr. desember 1970 var 27 prosent.

Ut fra dette kan vi ikke si at vekten som er lagt på omsorg i prøveundersøkelsen har ført til alvorlige skjevheter i utvalgets sammensetning generelt eller i forhold til Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Et mulig unntak er underrepresentasjon av personer 60-69 år.

7. ERFARINGER FRA INTERVJUDELLEN

I dette avsnitt skal vi vurdere erfaringer med de enkelte deler av spørreskjemaet og redegjøre for noen av hovedresultatene.

Formålet med undersøkelsen var å prøve et opplegg, ikke å lage statistikk. Tallmaterialet er bare delvis blitt kontrollert for feil. Det er dessuten for få observasjoner til å dele materialet opp etter viktige kjennemerker som kjønn, yrkesaktivitet m.v. Tallene er presentert i dette avsnitt for å gi et inntrykk av hvordan spørsmålene fungerte. I noen, men ikke alle tilfeller, vil tallene også ha mening som virkelighetsbeskrivelser. En må selvsagt ta forbehold på grunn av de lave antall observasjoner. En viser ellers til Statistisk ukehefte nr. 40 1978, der noen hovedtall fra undersøkelsen er offentliggjort.

Intervjutiden var på gjennomsnittlig 38 minutter. Intervjutiden varierte lite etter husholdningstype til tross for at personer i enkelte husholdningstyper fikk betydelig færre spørsmål enn andre. Intervjutiden omfattet også tid brukt til å forklare hvordan dagboken skulle føres. Det er mulig at det ble brukt mer tid til forklaringen når selve intervjutiden var moderat.

Spm. 1-3. Husholdningens sammensetning

Spørsmålene ser ut til å ha fungert tilfredsstillende. Henvisninger for enslige personer ble ikke alltid fulgt. Men disse kan vanskelig gjøres klarere uten eget skjema for enslige. Av hensyn til identifikasjon av husholdningsmedlemmer oppført i dagboken, bør slektskapskode utvides til også å omfatte svigerforeldre. Koding av husholdningstype ble foretatt manuelt i prøveundersøkelsen. Dette kan gjøres maskinelt i hovedundersøkelsen.

Spm. 4-10. Stell og pleie av syke/funksjonshemmede husholdningsmedlemmer

Av alle personer hørte 8 prosent til husholdninger med en eller flere personer som trengte hjelp p.g.a. varig sykdom, funksjonshemming eller høy alder. Det ble stilt en rekke spørsmål om hva slags hjelp den syke/funksjonshemmede trengte og om intervjupersonens arbeidsinnsats. Proveundersøkelsen gir ingen god test for disse spørsmål fordi det bare var aktuelt for noen få personer.

På grunnlag av svarene vil vi likevel foreslå en rekke endringer. Spm. 6 om hva slags hjelp som trengs bør utvides til å omfatte behov for tilsyn, gjerne delt i heldøgntilsyn og annet tilsyn. Vi har brukt spørsmål 7 om hvem i husholdningen som vanligvis steller den syke, som et filter for spørsmålet om binding av tid og behov for avlastning. I hovedundersøkelsen bør vi stille disse spørsmål til alle som har en syk/funksjonshemmet person i husholdningen. Spm. 8 om hvilken tid/hvilke tider på døgnet intervjupersonen steller den syke fungerte utilfredsstillende. (Se diskusjon av spm. 22.) Tilsynsbehov bør heller registreres direkte gjennom spm. 6. For å få anslag over tiden som går med til stell eller pleie av den syke/funksjonshemmede bør vi spørre direkte om hvor mange timer pr. dag som brukes til dette. Spørsmål 9 om behov for hjelp med stellet var ment også å omfatte behov for avlastning/ferie. Ved å stille spørsmål 10 om hvor mange dager intervjupersonen har hatt fri fra stellet først ville dette komme klarere fram. Det kan være vanskelig å huske hvor mange dager i løpet av siste år en har hatt fri. Av de 10 personer som fikk spørsmålet, svarte 2 at de husket ikke. Spørsmålet blir lettere å svare på dersom vi grupperer svaralternativene.

Spm. 11-35. Stell, pass og arbeid med barn under 15 år

Hensikten med disse spørsmål var å kartlegge hva slags omsorgsarbeid som ble utført og få et anslag over hvor lang tid som brukes til dem. Spørsmålene fungerte stort sett tilfredsstillende. Mange av spørsmålene var imidlertid nokså uaktuelle for personer med større barn som ikke trenger tilsyn. Disse personer burde kunne ledes raskere utenom. Det ser ikke ut som om foreldrene hadde vanskeligheter med å vurdere hvert enkelt barns behov for tilsyn/hjelp. Av alle personer hadde 39 prosent barn under 15 år.

Spm. 11 og 13. Behov for tilsyn

Av alle personer hadde 27 prosent minst ett barn som ikke kunne være alene om kvelden. (Spm. 11.) Det var bare unntaksvis at barn over 11 år trengte pass om kvelden. 21 prosent av alle personer hadde minst ett barn som ikke kunne være alene noen timer om formiddagen. (Spm. 13.) Dette gjaldt for det meste barn under 7 år, men behov for pass om dagen ble også oppgitt for et barn på 8 og et på 10 år.

Spm. 12-14. Muligheter for barnevakt

Avlastning fra barnepass om dagen viste seg å være mer problematisk enn avlastning om kvelden. Av personer som hadde barn som ikke kunne være alene om kvelden hadde 16 prosent vanskeligheter med å skaffe seg barnevakt om kvelden. Av de med barn som ikke kunne være alene om dagen, hadde 37 prosent vanskeligheter med å skaffe barnevakt om dagen.

Spm. 15-17. Behov for følge

Av alle personer hadde 8 prosent barn som trengte følge når de var ute og lekte. Behov for følge ble oppgitt for det meste for 2-åringene. Mindre barn var stort sett ikke ute for å leke. Av de i alt 18 barn som trengte følge var det tre 5-åringene (16 prosent), og en 3-åring (5 prosent), 6 prosent av alle personer hadde barn som trengte følge til skole/barnehage. Ca. en fjerdedel av barna som trengte dette var 7-åringene. Det ble ikke oppgitt behov for følge for barn over 7 år.

Spm. 19-20. Utført omsorgsarbeid

Spm. 19 og 20 registrerer hvor ofte intervjupersonen utførte bestemte gjøremål tilknyttet omsorg for barn sist uke. Av personer med barn under 15 år var det 39 prosent som ikke hadde lagt barna om kvelden, 62 prosent som ikke hadde vært ute med barna mens barna lekte, 77 prosent som ikke hadde hentet eller fulgt barna til/fra skole, park o.l. og 50 prosent som ikke hadde hjulpet barn med påkledning. Flere kvinner enn menn hadde utført disse aktiviteter, men selv blant kvinnene var det et fåtall som utførte disse aktivitetene for større barn. Dersom spørsmålene skal beholdes bør aldersgrensen senkes til ca. 10 år. Den detaljerte registreringen av hjelp til påkledning er unødvendig og kan sløyfes. Det var bare spedbarn og 1-2-åringene som fikk hjelp til påkledning flere ganger om dagen. Det var en del variasjon etter ukedag i og med at fedre utførte aktivitetene oftere i helgene. Skille mellom hverdager og helger bør derfor beholdes.

Spm. 21. Tilsynsordninger

Hyppigheten av deltidsoordninger for barnetilsyn kommer klart fram i resultater fra spm. 21. Av de 79 personer med barn under 15 år ble barnet/noen av barna passet hver dag av andre enn de foresatte i 15 tilfeller og noen dager i uken i 12 tilfeller.

Spm. 22. Tid nyttet til pass av barn

Spm. 22 om når på dagen intervjupersonen vanligvis passer egne barn på hverdager er et viktig spørsmål for undersøkelsen. Dette er det eneste sted hvor vi får registrert både aktiv og passiv omsorg for barn. I følge rapportene fra intervjuerne var få personer usikre på hva som mentes med pass. Det kommer imidlertid tydelig fram i skjemaene at pass ble oppfattet forskjellig.

Av personer med barn under 7 år oppgav ca. en fjerdedel ingen eller svært varierende pass av barn, en fjerdedel oppgav heldøgns pass og halvparten oppgav pass bare når barna var våkne eller deler av tiden barna var våkne.

Ifølge instruksjonen skulle også pass av sovende barn tas med dersom de foresatte ikke kunne gå fra barnet. Det virker som om instruksjonen går på tvers av den alminnelige oppfatning av virkeligheten. De fleste opplever ikke, er seg ikke bevisst at de passer barna etter leggetid. Enten må instruksjonen framheves i større grad i selve spørsmålsformuleringen eller den må forandres i samsvar med den vanlige oppfatningen av barnepass.

Hensikten med spørsmålet var å få et mål på den totale tid brukt til omsorg for barn. Passivt tilsyn utgjør en stor del av denne. At en er nødt til å være hjemme av hensyn til sovende barn, eller å skaffe barnevakt, representerer en sterk objektiv binding av tid. Det bør derfor satses på en omformulering av spørsmålet slik at det går klarere fram at også tilstedeværelse om kvelden og om natten skal tas med. Spørsmålet kan muligens deles i to, med et spørsmål som går på pass om dagen og et på pass om kvelden/natten.

Det virker som om ordet "pass" blir forbundet bare med tilsyn av småbarn. Det bør understrekes i instruksjonen at spørsmålet gjelder også tilsyn av større barn så lenge som disse også trenger å ha en voksen i nærheten.

Intervjuerne hadde tilsynelatende ingen problemer med avkryssing av tidsperioder i spm. 22. Derimot hadde punchen store vanskeligheter. Punchen hadde fått spesielle instruksjoner når det gjaldt dette spørsmålet (også for spm. 8 der samme opplegget nyttes). Likevel hoppet punchen over spørsmål 22 i ca. halvparten av tilfellene spørsmålet var besvart, og lot alle posisjonene stå blanke. Vi har ingen forklaring på hvorfor dette har skjedd og har heller ikke brukt tid på feiloppretting. Vi har

derfor ikke kjørt ut tabeller over tiden brukt til pass. For å unngå tidkrevende feiloppretting i en hovedundersøkelse, bør svaravmerkning utformes slik at den blir mer oversiktlig for punch.

Som nevnt tidligere viser spm. 21 at deltidssordninger for barnepass er svært utbredt. Det blir derfor vanskelig for mange å svare på tid brukt til pass på vanlige hverdager. Kanskje personen arbeider ute noen dager og hjemme noen dager hver uke. Begge typer dager blir "vanlig" for intervjupersonen. Barnepass er et av de sentrale temaer i undersøkelsen og vi burde satse på en mer dekkende registrering. Istedenfor å prøve å tvinge igjennom et svar for "vanlige hverdager", bør vi heller registrere barnepass for en vanlig uke.

Som nevnt i avsnitt 5.4 var vi først og fremst interessert i å registrere passiv omsorg i dagbøkene slik at dette kunne ses i sammenheng med andre dagbokopplysninger. Dersom det lykkes, vil spørsmålet kunne sløyfes fra spørreskjemaet.

Spm. 23. Barnas leggetid

Opplysninger om barnas leggetid viser seg å være et nyttig hjelpemiddel for kontroll av spm. 22 om tid brukt til barnepass. Det skal også brukes til å beregne hvor mange timer yrkesaktive foreldre har å være sammen med barna etter at de kommer hjem fra arbeidet og til barna legger seg.

Spm. 24-35. Forskjellige omsorgsaktiviteter

Disse spørsmål behandler en rekke forskjellige typer aktiviteter knyttet til omsorg for barn og hjelp til avlastning. Spørsmålene har svært forskjellige tidsreferanser, noe som kompliserer analysearbeid og gjør det vanskeligere for intervjupersonen å svare. Spørsmålsrekkefølgen bør forandres slik at spørsmålene med samme tidsintervall er samlet, selv om dette kan bety at spørsmålene ikke blir samlet etter emne. Det ville selvfølgelig være en fordel om tidsreferansene kunne standardiseres noe mer.

Spm. 24-26. Hjelp til pass av barn

Av personer med barn under 15 år hadde 28 prosent hatt hjelp siste måned til pass av barn. Det var klart bestemødre til barna som passet barna mest. De fleste hadde hatt hjelp 1 eller 2 ganger siste måned. Det var ikke vanskelig å huske hvor ofte en hadde hatt hjelp. Spørsmålet skulle ikke omfatte regelmessig pass av barn mens de foresatte var på arbeid. Det ser imidlertid ut som om 3-4 personer har oppgitt slikt pass. Instruksen bør gjøres klarere på dette punktet.

Spm. 27. Døgn fri fra arbeid med barn

En tredjedel av personer med barn under 15 år har ikke hatt noen døgn fri fra arbeid med barn i løpet av siste året. Av de som hadde hatt fri kunne ca. 70 prosent oppgi hvor mange døgn de hadde hatt fri, mens 30 prosent kunne ikke huske dette. Spørsmålet blir lettere å svare på dersom vi grupperer svaralternativene. Døgn fri fra arbeid med barn forekommer sjelden, særlig for kvinner. De forekommer antagelig oftest i forbindelse med forskjellige offentlige fridager og barnas eller foreldrenes ferie. For menns vedkommende kommer også forretningsreise m.v. i større grad også inn i bildet. Det er derfor nødvendig å bruke et helt år som tidsreferanse.

Spm. 28-29. Deltaking i møter

Deltaking i foreldremøter eller organisasjonsvirksomhet tilknyttet barnas fritidsinteresser ble oppgitt av 63 prosent av personer med barn under 15 år, 58 prosent hadde vært på foreldremøte på skole, barnehagepark o.l., 8 prosent deltok i andre møter siste halve året. På de fleste skoler blir det arrangert 1 eller 2 foreldremøter pr. semester. Avhengig av når i løpet av året datainnsamling foretas, bør spørsmålet formuleres slik at deltaking i møter siste skoleåret eller eventuelt siste semester kommer fram. Med 6 måneder som tidsreferanse hadde bare 2 personer vanskeligheter med å huske hvor mange møter de hadde vært med på. (17 personer var på 1 møte, 18 personer var på 2 eller 3 møter og 12 personer var på 4 eller flere møter).

Spm. 30-31. Sjåførvirksomhet

Følgning/henting av barn fra/til barneselskap/kino, fritidsarrangementer o.l. siste måned ble oppgitt av ca. en tredjedel av foreldre til barn under 15 år, men i de fleste tilfeller var det snakk om en eller to tur-returreiser i løpet av en måned.

Spm. 32-33. Hindring av egen fritid

Stell og pass av barn oppleves ofte eller av og til som en hindring for egne fritidsaktiviteter blant 23 prosent av personer med barn under 15 år. Hele 57 prosent mente at stell og pass aldri eller nesten aldri var noen hindring. Vi antar at folk har en tendens til å forsvare eksisterende forhold og ikke klage når de blir stilt slike generelle spørsmål. Vi ville nok ha fått forskjellige resultater om vi hadde spurt direkte om hindringer i forbindelse med bestemte fritidsaktiviteter. Hindringen ble nevnt i forhold til alle de opplistede fritidsaktiviteter, men idrett og friluftsliv samt hobbyer hjemme ble nevnt oftest. At hjemmeaktiviteter blir oppnevnt er interessant. Vi hadde regnet med at bindingen av tid, kravet om å være til stede, ville være mest til hindring for aktiviteter utenfor hjemmet. At pass av barn kan være et hinder for hjemmehobbyer, må skyldes enten at stell/pass av barna er svært tidkrevende eller, noe som er mer sannsynlig, at barna krever oppmerksomhet/hjelp til stadighet. Foreldrene kan da ikke holde på med sine fritidsaktiviteter i hjemmet uten å bli avbrutt. For mange aktiviteters vedkommende er dette det samme som å si at det er umulig å drive med aktiviteten i alle fall mens barna er våkne.

Spm. 34-35. Nattesøvn

Avbrutt nattesøvn ble oppgitt av 28 prosent av de med barn under 15 år. For noen var dette en nattlig hendelse, mens for andre var det noe som skjedde 1 eller 2 ganger i løpet av en måned. På grunn av henvisningsfeil ble dette spørsmål bare stilt til personer med barn under 15 år. Hensikten var å stille det til alle personer som bor i flerpersonshusholdninger.

Spm. 39-45. Sykdom i husholdningen

Noen i husholdningen hadde vært syk siste måned i ca. 25 prosent av alle flerpersonshusholdninger. Regner en ikke med husholdninger der intervjupersonen selv hadde vært syk, var tallet 19 prosent. Sykdom hos andre i husholdningen førte til ekstraarbeid for intervjupersonen i ca. en tredjedel av tilfellene (5 prosent av alle personer i flerpersonshusholdninger). I prøveundersøkelsen ble det for å få observasjoner for å teste spørsmål om hva slags hjelp som gis den syke og hva slags konsekvenser dette hadde på intervjupersonens daglige arbeid. Tre prosent (5 personer) hadde hatt hjelp på grunn av sykdom i husholdningen. Her vil det være interessant å vite om personen som hjalp var yrkesaktiv eller ikke. Henvisningen på spm. 44 var for komplisert for intervjuerne, og spørsmålet ble ofte stilt unødvendig.

Spm. 46-48. Arbeidsdeling blant gifte personer

Et flertall av både menn og kvinner svarte at de var meget fornøyd eller fornøyd med arbeidsdelingen i husholdningen. Bare 3 personer (2 prosent) svarte at de var misfornøyd. Når en går dypere inn i problemstillingen og spør om enkelte aktiviteter, er det langt flere som gir uttrykk for misnøye. 24 prosent ønsket at andre i husholdningen tok større ansvar for enkelte oppgaver. Andelen som er misfornøyd varierer nok bl.a. med yrkesaktivitet til de forskjellige medlemmer i husholdningen. Det ble ofte uttrykt ønske om at barna hjalp mer til med matlaging, oppvask, rydding av bolig m.v. Barnas kjønn og alder kan ventes å ha betydning.

Spm. 49-50. Manglende overskott til enkelte gjøremål

43 prosent av personer i flerpersonshusholdninger mente at de manglet tid/overskott til enkelte gjøremål. Familiesamvær og vedlikeholdsarbeid ble oftest nevnt i denne sammenhengen. Forskjellige fritidsaktiviteter ble også nevnt, selv om det ikke var det vi tenkte først og fremst på. Svarene kan tolkes som et uttrykk for arbeidsbelastning, men også som uttrykk for høye forventninger og dårlig samvittighet over egne prestasjoner.

Spm. 51-53. Måltider

Flertallet av husholdninger spiste sjelden eller aldri frokost sammen på hverdager (58 prosent), mens 13 prosent spiste sjelden eller aldri middag sammen på hverdager. Vi regner med at det er sterk sammenheng med arbeidstiden til foreldre, og en svakere sammenheng med barnas alder. Når det gjelder hvem som tilbereder måltidet var det som ventet mest kvinner. Det er interessant å notere at 12 prosent oppgav at måltidene tilberedes like mye av andre som av intervjupersonen selv. Spørsmålene ble bare stilt til gifte personer.

Spm. 61-77. Yrke, arbeidssted m.v.

Intervjuerne hadde noen problemer med yrkesklassifiseringer. Men da de i tvilstilfeller spesifiserte yrke, var det lett for oss sentralt å kode disse. Det var noen feil ved spm. 66 om total arbeidstid pr. uke for de som hadde to eller flere former for inntektsgivende arbeid. Dette representerer ikke noe stort problem, men vil lettere kunne rettes ved å spørre om antall timer og ikke gruppere svaralternativene på forhånd.

Spm. 67. Arbeidsdager

Spørsmål 67 om hvilke dager i uken intervjupersonen vanligvis utfører inntektsgivende arbeid fungerte ikke tilfredsstillende. Det er vanskelig for personer som arbeider annenhver, hver tredje lørdag eller søndag m.v. å svare på spørsmålet. Ca. 16 prosent av personer med inntektsgivende arbeid hadde arbeidsdager som varierte fra uke til uke eller de arbeidet ikke hver uke.

Spm. 78-80. Pass av barn for andre

Av alle personer hadde 18 prosent passet barn siste måned for andre husholdninger. Tallene for menn og kvinner var henholdsvis 8 og 27 prosent. Hvor mange timer det var snakk om varierte en god del, men 40 prosent av de som passet barn, passet dem i over 20 timer. Dette må ses å være en viktig og utbredt form for omsorgsarbeid.

Spm. 81-83. Hjelp til syke i andre husholdninger

Også denne formen for omsorgsarbeid viser seg å være nokså utbredt. 16 prosent av alle personer (9 prosent av menn og 21 prosent av kvinner) har gitt slik hjelp siste måned, stort sett til sine eller ektefellens foreldre. Også her brukte en stor andel av disse personer (38 prosent) 20 timer eller mer sist måned. Det bør arbeides noe med spørsmålsformuleringen for også å framheve direkte stell og tilsyn av syke i tillegg til praktisk hjelp til syke personer.

Spm. 84-85. Ansvar for å oppsøke andre

Flertallet (62 prosent) av alle personer oppgav at de følte spesielt ansvar for å oppsøke noen slektninger/bekjente. Mange hadde flere som de besøkte 26 ganger eller mer i løpet av året. Også her var det mest intervjupersonens eller ektefellens foreldre som ble oppsøkt. Det er klart at det ligger en omfattende og tidkrevende form for omsorgsaktivitet bak disse tall.

Intervjuerne rapporterte imidlertid forholdsvis stor usikkerhet hos intervjupersonene i forbindelse med disse spørsmål. Mange visste ikke hva som mentes med "et spesielt ansvar for å oppsøke" noen. For mange var det spesielt vanskelig å huske hvor mange ganger de hadde besøkt disse personer siste år.

En mulig løsning er å begrense spørsmål til å gjelde oppsøking av syke eller ensomme personer. Vi kan også gjøre spørsmålet enklere ved å bruke andre tidsperioder som referanser. Vi kan f.eks. spørre om de besøker personen flere ganger i uken, en gang i uken, hver måned, sjeldnere enn hver måned e.l.

Det kunne også være interessant å vite noe om hvor forpliktende intervjupersonen følte ansvaret for å oppsøke denne/disse personer. Det er kanskje mindre viktig å vite hvem det er personen oppsøker.

Spm. 36a-38/54-57. Muligheter for hjelp under sykdom

Ca. en fjerdedel av alle personer hadde ingen utenfor husholdningen som de kunne henvende seg til under sykdom. Blant de som hadde noen å henvende seg til mente 23 prosent at det ville være vanskelig å få hjelp. Det var for det meste noen kvinnelige slektninger samt naboer som folk ville henvende seg til. Muligheter for å få hjelp kan variere etter hvor lang tid det er snakk om, hvor alvorlig sykdomstilfellet er, o.l. Det er vanskelig for oss å spesifisere hvor syk noen skal være når de ber om hjelp. Vi kan imidlertid spesifisere at vi tenker på et par dagers hjelp.

Det ville være ønskelig å vite om den som intervjupersonen henvendte seg til var yrkesaktiv eller ikke.

Spm. 88-90. Hektiske perioder

Hektiske/vanskelige perioder i løpet av dagen ble oppgitt av 24 prosent av alle personer. Både tiden om morgenen og rundt middagen ble hyppig nevnt som hektiske eller vanskelige perioder. Barns leggetid ble nevnt som en hektisk periode av 7 personer eller ca. 16 prosent av småbarnsforeldre. Periodene oppleves som vanskelige stort sett fordi det var for mye som skulle gjøres samtidig.

Spm. 91-93. Regelmessig hushjelp

Regelmessig hjelp til husarbeid av personer utenfor husholdningen ble oppgitt av 6 prosent (13 personer) av utvalget. 11 prosent oppgav at de hadde behov for hjelp evt. mer hjelp enn de har i dag.

Spm. 94-99. Bakgrunnsopplysninger om boligen og bomiljøet

Spørsmålene om hustype, byggeår m.v. fungerte tilfredsstillende. Spørsmålet om hvorvidt det finnes skjermte uteareal kunne med fordel stilles bare til småbarnsforeldre i og med at skjerming er relativt til brukeres modenhet, evne til å ferdes i trafikk o.l. Vi savner spørsmål som går på boligmiljø og hvordan husholdningen er etablert i nabolaget. Dette ville ha konsekvenser for hvor mye hjelp som gis til naboene og for bruk av naboer til avlastning osv. Spørsmål om type bebyggelse i nabolaget, avstand til nærmeste hus og innflyttingsår bør tas med.

Spm. 113

Svaralternativene i spm. 103 om husholdningens viktigste inntektskilde var muligens for lang og komplisert. Kombinasjonen trygd og arbeidsinntekt var vanskelig å plassere. Det var dessuten også vanskelig å plassere studenter som levde av studielån. Svaralternativene kan med fordel gjøres mer oversiktlige og fullstendige.

Oppsummering

Skjemaet ser ut til å ha fungert stort sett tilfredsstillende. På enkelte sentrale punkter må det imidlertid omarbeides. Viktigst blant disse er registreringen av tiden brukt til pass av egne barn (spm. 22). Mindre endringer er også foreslått i forbindelse med hjelp til husholdningsmedlemmer med langvarig sykdom, funksjonshemming og i forbindelse med redigering av spørsmål om omsorg for barn generelt. Det er også svært viktig å omarbeide spørsmål om besøk hos personer en føler et spesielt ansvar for.

8. ERFARINGER FRA DAGBOKDELEN

Dagboken bestod av tre deler. Del A gjaldt hovedaktivitet og skulle føres for hver tidsperiode i løpet av dagen. Del B gjaldt aktiviteter knyttet til pass og stell av barn eller syke (aktiv omsorg), som ble utført i tillegg til hovedaktiviteten. Del C gjaldt samvær med husholdningsmedlemmer. Det ble også stilt en rekke spørsmål om dagbokdagen og om vanskeligheter med dagbokføring. I dette avsnittet skal vi se på erfaringer med de enkelte deler av dagboken. Ca. en tredjedel av dagbokførerne brukte et

kvarter eller mindre i løpet av dagen til å føre dagbok, ca. 80 prosent brukte en halv time eller mindre. At dagbokføring kan være en tidskrevende oppgave - som gjør at personen har mindre tid enn vanlig til andre gjøremål er imidlertid klart. 12 prosent av dagbokførerne brukte 1 time eller mer på dagbokføringen. Det skal bemerkes at dagbokføring ble i meget få tilfeller ført opp som aktivitet i dagbøkene.

Koding av dagbøker er en sentral oppgave i tidsstudier, og problemer med kodingen blir diskutert i detalj. Kodingen tok gjennomsnittlig 10-15 minutter pr. dagbok. Tallmaterialet er i liten grad blitt kontrollert for feil eller lagt til rette for tabellkjøringer. Vi presenterer derfor bare noen få hovedresultater.

3.1. Koding av hovedaktiviteter (del A)

Vi tok utgangspunkt i kodelister for hovedaktiviteter fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Disse har vi supplert der det var nødvendig. (Vedlegg 3.)

Vårt hovedinntrykk etter å ha gjennomgått dagbøkene fra prøveundersøkelsen er at hovedaktiviteter blir bra registrert. De fleste dagbokførere (70 prosent) mente at det var lett å oppgi hovedaktivitet for hvert tidsintervall, 21 prosent mente det var av og til vanskelig, 6 prosent mente det ofte var vanskelig. Bare unntaksvis var det noen dagbøker hvor hovedaktivitetene var dårlig utfyllt. En dagbok kunne ikke brukes p.g.a. svært mangelfull utfylling.

En del vanskeligheter gikk imidlertid igjen. Den mest alminnelige var at flere aktiviteter ble oppgitt for samme tidsintervall. I slike tilfeller måtte vi bestemme hvilken aktivitet som var viktigst. Dersom det var snakk om flere tidsintervaller, prøvde vi å fordele tiden mellom de oppgitte aktiviteter. Dersom noen f.eks. hadde oppgitt frokost og avislesing mellom kl. 0800 og 0830, kodet vi frokost som hovedaktivitet mellom kl. 0800 og 0815 og avislesing som hovedaktivitet mellom kl. 0815 og 0830.

Selv om de fleste hovedaktiviteter er lette å kode vil det alltid være noen som er vanskelige å klassifisere. De som skal kode dagbøkene trenger innsikt i hvordan materialet skal brukes. Da vil de lettere kunne foreta avveiningene som er en uunngåelig del av dagbokkodingen. Nær kontakt med planleggeren er en forutsetning for koding av dagbøkene.

I de fleste tvilstilfeller er det snakk om valg mellom to aktuelle koder som faller inn under den samme aktivitetsgrupperingen. Slike tvilstilfeller spiller liten rolle for statistikken fordi vi først og fremst kjører tabeller med grove aktivitetsgrupperinger. Det spiller liten rolle f.eks. hva slags husarbeid personen utførte fordi vi vanligvis ser på tiden brukt til husarbeid under ett. Det er imidlertid viktig for planleggeren å være klar over hvilke av de enkelte aktiviteter som er vanskelig å avgrense.

Det representerer et større problem dersom avveiningen består av et valg mellom to aktivitetskoder som tilhører forskjellige aktivitetsgrupperinger. Slike tvilstilfeller vil kunne gi direkte utslag på statistikken. Vi skal prøve å ta hensyn til dette når vi utarbeider ny kodeinstruks. Kodelisten bør bygges opp i to trinn. Det første trinnet bør bestå av å bestemme hvilken aktivitetsgruppering aktiviteten passer best inn i, å bestemme om aktiviteten er en form for inntektsgivende arbeid, egenarbeid, fritid m.v. Det kan være vanskelig å foreta en slik avveining, men valget bør i alle fall være bevisst. I trinn 2 er aktiviteten tildelt aktivitetskoden.

Det er særlig to typer aktiviteter som er vanskelige å kode, reiser og besøk. Vi skal se litt nærmere på disse aktiviteter samt koding av omsorgsaktiviteter.

Reiser

Reiser skal kodes etter reisens formål, dvs. som arbeidsreise, reise i tilknytning til egenarbeid, fritid eller utdanning. Reisens formål ble definert som aktiviteten utført ved reisens slutt unntatt i tilfeller hvor reisen endte i intervjupersonens hjem. I slike tilfeller var formålet med reisen aktiviteten som fant sted umiddelbart før reisen hjem. Disse regler er i og for seg brukbare, men måten reglene ble beskrevet på i instruksjonen fra 1971-72 var meget uklar, og det kan være et spørsmål om reglene den gangen ble anvendt etter planleggerens intensjoner. I forbindelse med reiser som består av flere ledd, kan disse reglene virke urimelige. Hvis en f.eks. reiste fra arbeidsstedet til en butikk og fra butikken og hjem, vil etter de gamle reglene begge reiser kodes som reiser i forbindelse med

innkjøp, dvs. som egenarbeidsreiser. Intervjupersonen måtte imidlertid i alle tilfeller reise hjem fra arbeidsstedet. Det virker mer naturlig å kode disse reiser som arbeidsreise, selv om en handlet "på hjemveien". I vår nye instruks lar vi arbeidsreise være overordnet. Dersom andre gjøremål på veien hjem fra arbeidet fører til lengre reisetid enn en hadde til arbeidet, vil imidlertid den overskridende reisetiden bli kodet etter hvilken tilleggsaktivitet det er snakk om. Det er forholdsvis sjelden at det blir oppgitt reiser som består av flere ledd antagelig fordi de enkelte ledd er kortvarige.

Et annet problem i tilknytning til reiser er at reisetiden i forbindelse med turer, besøk o.l. ofte ikke blir spesifisert. Vi vet ikke om noen unnlater å føre opp reisen som hovedaktivitet fordi reisen var kortvarig eller om det skyldes ufullstendig dagbokføring. Dersom det gikk klart fram fra dagboken at reiseavstanden var stor, kodet vi minimum 15 minutters reise fram og det samme tilbake. Faktisk reisetid kan selvsagt ha vært betraktelig lenger enn dette, men vi vil iallfall få redusert underrepresentasjon av reiser noe. I instruksene til dagbokføringen understreker vi at dagbokførerne skal skille mellom reisen og reisens formål. Dette var imidlertid ikke tilstrekkelig. Vi må også be intervjuerne å ta opp dette spesielt når de forklarer hvordan dagboken skal føres. En annen mulighet er å be intervjuerne å gå gjennom den utfylte dagboken sammen med intervjupersonen nettopp for å fange opp åpenbare forglemmelser. Dette var en av de hovedoppgaver som intervjuerne i en canadisk tidsstudie hadde når de hentet dagbøkene (Harvey 1978).

Besøk

Det er ofte vanskelig å kode besøk fordi det ikke kommer klart fram når besøket begynte og sluttet. Et mer alvorlig problem er hvordan en skal behandle aktiviteter utført under besøket, slik som spising, fjernsynsseing m.v. Ca. halvparten av befolkningen har hatt eller vært på besøk i løpet av en dag og gjennomsnittlig tid brukt til dette var 2 timer. (NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 Hefte I). Tid nyttet til aktiviteter utført under besøk blir derfor betydelig underestimert.

Den generelle regelen fra 1971-72 var at besøk skulle betraktes som hovedaktivitet med mindre påbegynte aktiviteter fortsatte etter at besøket begynte. Kodeinstruksene framhevet ikke dette nok, og vi må regne med at aktiviteter utført under besøk i flere tilfeller ble kodet som hovedaktivitet.

Det er vanskelig å lage klare regler for behandling av besøk. Ellers i tidsnyttingsundersøkelsen har vi prioritert opplysninger om aktiviteter framfor opplysninger om rammen aktivitetene foregår i. At vi velger å betrakte besøk som hovedaktiviteten er fordi vi er spesielt interessert i sosialt samvær og er mindre interessert i aktivitetene som blir tilsvarende underrepresentert.

Dersom besøket varer mer enn 4 timer eller dersom det er usikkert når besøket ble avsluttet, vil vi imidlertid betrakte eventuelle aktiviteter utført under besøket, slik som spising o.l. som hovedaktiviteter.

Omsorgsaktiviteter

I Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 hadde vi en del koder som dekket arbeid og sosialt samvær med barn. Det var ofte vanskelig å skille mellom de forskjellige koder. Dersom dagbokføreren oppgav at han/hun hadde passet barn, kunne dette kodes som 1) stell av barn, 2) annet arbeid med barn, 3) lek med barn, 4) samtaler med barn eller 5) annet samvær med barn. De to første koder ble opprinnelig klassifisert som en form for egenarbeid, mens de tre siste ble klassifisert som en form for fritid. Det foreligger ingen instruks som forklarer hvordan kodingen ble gjort i 1971-72.

Vi har i seinere analysearbeid slått sammen tid til arbeid og til sosialt samvær med barn og betrakter alt som egenarbeid. Vanskeligheter ved avgrensingen av de enkelte aktiviteter har derfor mindre betydning nå. Likevel savnet vi under kodingen klare instruksjoner for hvordan de forskjellige koder skal brukes.

Stell av syke personer ble tildelt egenaktivitetskode i 1971-72. Men fordi så lite tid ble oppgitt til dette (under 3 minutter eller 0,05 timer) ble det slått sammen med annet egenarbeid i tabellkjøringen. Hjelp til friske voksne personer i husholdningen - i form av å kjøre eller hente dem o.l. ble i 1971-72 kodet som en fritidsaktivitet. Det virker mer rimelig å klassifisere dette som en form for egenarbeid.

8.2. Tid brukt til hovedaktiviteter

Vi har beregnet gjennomsnittlig tid nyttet til hovedaktiviteter i prøveundersøkelsen for å se på hvordan opplegget har påvirket dagbokføringen. Vi har hatt en hypotese om at vekten lagt på omsorgsaktiviteter i spørreskjemaet vil føre til en økt registrering av omsorgsaktiviteter som hovedaktiviteter i dagboken.

Vi har ingen muligheter til å teste denne hypotesen direkte. Vi hadde ikke ressurser til å dele utvalget i to og f.eks. la den ene delen bli intervjuet med omsorgsskjemaet og den andre med det gamle skjemaet fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Det vi kan gjøre er å sammenlikne resultatene fra prøven og resultatene fra 1971-72' og se om det har vært en markert økning i tid nyttet til omsorgsaktiviteter. Tallene fra prøveundersøkelsen er beregnet på basis av få observasjoner (190 personer). Vi må derfor regne med at disse tall er beheftet med stor usikkerhet. Det er vanskelig å si noe sikkert ut fra en sammenlikning av tall fra prøveundersøkelsen og Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Vi har likevel i tabell 4 satt opp tall for de to undersøkelsene.

I og med at flere kvinner har inntektsgivende arbeid utenfor hjemmet nå enn i 1971-72, vil vi ellers ha ventet at tid brukt til arbeid med barn har minket noe. For menns vedkommende er det rimelig å vente enten ingen forandring eller svak økning i tid brukt til arbeid med barn som en konsekvens av oppmerksomheten på likestilling i de seinere år. Det blir derfor vanskeligere å trekke noen konklusjoner ut fra menns tidsbruk. En økning i registrert barneomsorg kan skyldes faktiske forandringer eller det kan skyldes vekten lagt på omsorg i intervjuet.

Tabell 4. Tid nyttet til forskjellige hovedaktiviteter av menn og kvinner. 20-74 år. Gjennomsnitt for alle dager. Timer

	Prøveundersøkelsen		Tidsnyttingsundersøkelsen	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Inntektsgivende arbeid	5,7	2,5	5,7	1,9
Egenarbeid i alt	2,9	5,7	2,3	6,3
Husarbeid	0,9	3,8	0,7	4,5
Arbeid med barn	0,31	0,74	0,18	0,65
Fritid i alt	5,0	5,2	5,1	4,8
Personlig behov	9,9	10,1	10,5	10,8
Utdanning	0,3	0,3	0,2	0,1
Annen, uoppgitt	0,2	0,2	0,2	0,1
Tallet på observasjoner	85	104	3 015	3 369

Når vi tar i betraktning at resultater fra prøveundersøkelsen bygger kun på 190 observasjoner er stabiliteten i tallene merkelig.

Forskjellen i tid nyttet til inntektsgivende arbeid går i forventet retning, dvs. økt tid brukt til dette av kvinner. Vi kunne kanskje ha ventet en viss nedgang i tid brukt til dette av menn p.g.a. mer restriktive overtidsbestemmelser og generell redusert arbeidsuke.

Når det gjelder egenarbeid har vi ikke registrert en økning i total tid. Summen av menns og kvinners tid til egenarbeid er 8,6 timer både i prøven og i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Det vi har registrert er en viss omfordeling av arbeidet mellom menn og kvinner. Menn utførte en større andel av egenarbeid i alt nå enn før.

Som ventet registrerte vi mer arbeid med barn i prøveundersøkelsen. I og med at kvinner brukte mindre tid til egenarbeid i alt og til husarbeid er det mest sannsynlig at tid nyttet til arbeid med barn også ville ha blitt noe redusert dersom det ikke hadde blitt lagt vekt på omsorgsoppgaver i prøveundersøkelsen. Etter en grovberegning av varians er den observerte forskjellen i tid brukt til arbeid med barn ikke statistisk utslagskraftig. For menns vedkommende er det også registrert en viss økning til arbeid med barn. Denne forskjellen er på grensen av å være statistisk utslagskraftig. I og med at det for menn blir registrert mer tid til egenarbeid i alt og til husarbeid er det vanskelig å si om dette skyldes faktisk forandring i tidsbruk, opplegget til prøveundersøkelsen eller en kombinasjon av begge årsaker. De observerte forskjeller er så små at de ikke kan sies å ha noen alvorlig innvirkning på sammenliknbarhet av gjennomsnittstall for alle personer.

Når det gjelder tidsbruken for gifte med barn vil imidlertid forskjellene bli større og representere et større problem for sammenlikninger. Blant småbarnsforeldre ble det registrert mellom 0,4 og 0,5 timer mer til omsorg for barn i prøven enn i 1971-72. For storbarnsforeldre var forskjellene mindre. Her er ikke begrepene pass og stell så aktuelle. Det kan imidlertid tenkes at storbarnsforeldre oppgav mer tid til familieorienterte aktiviteter og samvær p.g.a. vekten som blelagt på omsorgsoppgaver. For å unngå slik uønsket påvirkning av dagbokføringen bør introduksjonsbrevet formuleres mer nøytralt og spørsmålene om omsorgsaktiviteter stilles etter, ikke før dagbokføringen.

Tabell 5. Tid nyttet til omsorg for barn av menn og kvinner med yngste barn i forskjellige aldersgrupper. Gjennomsnitt for alle dager. Timer¹⁾

	Prøveundersøkelsen	Tidsnyttingsundersøkelsen
<u>Menn</u>		
Yngste barn under 7 år	0,9 (21)	0,5 (205)
Yngste barn 7 år og over	0,3 (28)	0,2 (547)
<u>Kvinner</u>		
Yngste barn under 7 år	2,6 (22)	2,1 (231)
Yngste barn 7 år og over	0,4 (30)	0,7 (591)

1) Tallet på observasjoner står i parentes.

Det ble registrert mindre tid til personlig behov i prøveundersøkelsen enn i Tidsnyttingsundersøkelsen (tabell 4). (Etter en grovberegning er forskjellene statistisk utslagskraftig.) Dette er et uventet resultat fordi disse aktiviteter regnes for å være temmelig stabile. Noe av nedgangen kan skyldes økt sysselsetting blant kvinner og faktum at måltider på arbeidsplassen blir kodet som inntektsgivende arbeid og ikke som andre måltider, nemlig som personlig behov. Det har imidlertid også blitt registrert en nedgang i tid brukt til personlig behov av menn, og her regner vi med at andelen yrkesaktive har vært noenlunde konstant.

Forskjellene kan muligens skyldes forskjeller i kodingsprosessen. Hvert ledd i sterkt rutinerede sekvenser blir ofte oppgitt i dagbøkene selv om dette bryter med kravet om kun en aktivitet pr. tidsintervall. Personlige behovsaktiviteter hører ofte med i slike sekvenser som f.eks. at en står opp om morgenen, kler på seg, lager frokost, alt i løpet av et kvarter. Den som koder dagbøkene må da foreta en skjønnmessig vurdering og bestemme hvilke av aktivitetene som var viktigst. Det er mulig at koderne i 1971-72 tok de første leddene i sekvensen for å være hovedaktiviteten, og at de første leddene ofte var en form for personlig behov. I prøveundersøkelsen har vi forsøkt å dele tiden blant de oppgitte aktiviteter og kan da ha registrert mindre tid til personlig behov. Tidsstudier er meget følsomme overfor forskjeller i koding. Som en del av arbeidet med ny kodeinstruks bør et utvalg av dagbøker fra 1971-72 gjennomgås for å kontrollere måten personlige behov ble kodet på. I en ny tidsnyttingsundersøkelse vil vi prøve å ta utgangspunkt i kodeprosedyrene fra 1971-72. Det kan imidlertid oppstå situasjoner hvor det er ønskelig å omkode dagbøkene fra 1971-72.

8.3. Koding av oppholdssted

I prøveundersøkelsen som i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 kodet vi hvor personen oppholdt seg for hvert tidsintervall ut fra beskrivelsen av hovedaktiviteten og den handlingssekvens den var en del av. De følgende koder ble brukt:

- på arbeidsplassen
- hjemme i boligen
- på hage/tomt
- privat bil
- offentlige transportmidler
- gange
- sykling, moped
- annet i nærmiljø
- annet ikke i nærmiljø
- uspesifisert

I de fleste tilfeller var det lett å kode tiden tilbrakt på arbeidsplassen. Dersom en arbeidet i eller ved boligen, (gardbrukere, personer med kontor i boligen o.l.) ble oppholdssted fremdeles kodet som arbeidsplassen. Det er også lett å skille mellom tiden tilbrakt hjemme eller ikke hjemme. Det kan imidlertid være vanskelig å vite om personen var inne i boligen eller i hagen/på tomten. Hvor det var tvil ble koden "i boligen" brukt. Særlig om sommeren kan tiden tilbrakt i hagen være underestimert.

Alle reiser skulle kodes etter transportmåte. Som nevnt tidligere ble ikke reise alltid oppført som egenaktivitet selv når det var snakk om lang reisetid. I tillegg var det forholdsvis mange reiser hvor transportmåte ble uoppgitt.

Det kommer ikke klart fram fra instruksen til Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 hvordan oppholdssted i forbindelse med turer skulle kodes. Noen eksempler fra 1971-72-instruksen tyder på at turer skulle kodes som reiser iallfall dersom det gjaldt mosjonsturer (skigåing, spaserturer o.l.). Disse turer skulle få kode for gange.

Det er ofte imidlertid umulig å vite hvor mye mosjon som er involvert i turen. Aktiviteten "var på byen" kan omfatte en spasertur i byen, å sitte på kafé o.l., eller en uspesifisert kombinasjon av disse eller andre muligheter, bilkjøring o.l. På grunn av usikkerheten ved å kode turer etter reisemåte, mener vi det er best å begrense bruk av disse koder til tidsintervaller der reise er oppgitt som hovedaktivitet.

Fra Finansdepartementet har det tidligere vært uttrykt interesse i å skille mellom tid tilbrakt i og utenfor nærmiljø. I koding av prøveundersøkelsen har vi derfor forsøkt å innarbeide et slikt skille i kodingen. Vi tok utgangspunkt i oppgitt reisetid og transportmåte. Reiseformål som lå innenfor et kvarters reise med bil, buss, sykkel m.v. eller en halv times gange ble kodet som nærmiljø. Når ingen reise ble oppgitt ble det også kodet som nærmiljø.

Erfaringen viser at en slik avgrensning er mulig å foreta ut fra beskrivelsen hovedaktiviteten og den handlingssekvensen den er en del av. Ut fra hva vi har sagt om uspesifiserte reiser og transportmåter, er det imidlertid klart at dette blir et veldig grovt og usikkert mål på tiden tilbrakt i nærmiljø. Det ble heller ikke et fullstendig mål fordi nærmiljø var en restgruppe som skulle kodes etter at reiser og tid på arbeidsplassen og i boligen ble kodet.

Det skal overveies å ta med eget spørsmål i dagboken om tid tilbrakt innenfor en viss avstand fra boligen. Planer om å innarbeide et skille mellom nærmiljø og annet utenfor boligen i våre vanlige koder for oppholdssted sløyfes.

Koder for oppholdssted ble noe forandret i forhold til kodene fra 1971-72. Fritidshus som egen kode ble sløyfet. I 1971-72 ble denne koden meget sjelden brukt selv i typiske ferietider. Tid brukt på offentlige transportmidler ble slått sammen og gange ble skilt ut fra sykling/mopedkjøring.

Vi har ikke kjørt ut tabeller fra prøveundersøkelsen over tid tilbrakt på forskjellige oppholdssteder.

8.4. Tilleggsregistrering av pass og stell av barn og syke (del B)

Dagbokførere ble spurt om de hadde passet/hatt tilsyn med noen dagbokdagen og eventuelt om det var vanskelig å huske for hver tidsperiode om de hadde utført slike aktiviteter. Av de 67 personer (35 prosent av utvalget) som svarte at de hadde passet eller hatt tilsyn med barn eller syke dagbokdagen, oppgav bare 60 prosent (40 personer) tid til dette i del B. 85 prosent av de som hadde passet/hatt tilsyn med barn eller syke, mente at det var lett å huske om de hadde brukt tid til dette, 3 prosent mente det var litt vanskelig og 1 prosent mente det var meget vanskelig.

Det er et spørsmål hvordan vi skal tolke disse resultater. Det skulle krysses av i del B dersom en utførte aktiviteter tilknyttet pass og stell av barn eller syke i tillegg til aktiviteter oppført som hovedaktivitet. 27 personer oppgav at de passet barn/syke uten å oppgi noen tid til dette i del B. Det er vanskelig å si om de har bare hoppet over del B eller om de i realiteten ikke har utført pass/stell samtidig med andre gjøremål. De fleste av dem har oppgitt stell og pass som hovedaktivitet.

I tabell 6 ser vi på andelen av personer i forskjellige grupper som har ført opp tid til pass og stell i del B. Som ventet var det mest småbarnsforeldre, og særlig da småbarnsmødre som krysset av i del B. Blant gifte kvinner med barn under 7 år oppgav 82 prosent at de hadde utført aktiviteter med pass og stell av barn/syke i tillegg til hovedaktiviteten. Tilsvarende tall for småbarnsfedre var

33 prosent. Når yngste barn var 7 år og over, var det bare 17 prosent av mødre og 14 prosent av fedre som hadde krysset av i del B. Småbarnsmødre krysset av gjennomsnittlig 10,4 tidsintervaller som tilsvarende ca. 2,6 timer. (Tabell 7.) Småbarnsfedre krysset av gjennomsnittlig 2 intervaller som tilsvarende 0,5 timer. Storbarnsforeldre krysset av gjennomsnittlig 1,2 intervaller (ca. 0,3 timer).

Ut fra både andelen som har ført opp tid til slike aktiviteter og mengde tid som er oppgitt, er det klart at problemstillingen ikke er fremmed for småbarnsforeldre. For personer med barn 7 år og over kan det imidlertid stilles spørsmålsteget ved registreringen. Vi har ingen muligheter til å kontrollere påliteligheten av disse tall, men det virker rimelig å tro at tallene er for lave. Arbeid med store barn blir som oftest ikke oppfattet som pass eller stell, og det vil være lett for foreldre å hoppe over del B som noe som ikke angår dem.

Blant de som krysset av i del B var det noen som krysset av også i tidsintervaller hvor stell og pass av barn eller syke var hovedaktiviteten. Det ville antageligvis være bedre å unngå alle referanser til hovedaktivitet i instruksjonen for dagbokføring i del B. Vi kan lett blanke ut avkryssinger i del B etterpå for tidsintervaller hvor stell og pass var hovedaktiviteten.

3-4 personer krysset av i del B for tiden de hadde passiv omsorg for barn, f.eks. om kvelden etter at barna hadde lagt seg. I instruksjonen rettet vi oppmerksomheten mot aktivt pass og stell, dvs. på utførte aktiviteter. Dette kan med fordel understrekes sterkere i instruksjonen.

Vårt generelle inntrykk er at registrering av pass og stell utført i tillegg til hovedaktiviteter fungerte tilfredsstillende for småbarnsforeldre. For personer med store barn har denne tilleggsregistrering av omsorgsaktiviteter lite for seg. Tiden brukt til store barn blir ikke oppfattet som stell eller pass.

I prøveundersøkelsen var det for få personer som stelte syke til å si noe om hvordan dagboken fungerte for disse. Vi må også regne med at det ville bli få observasjoner i en hovedundersøkelse med et utvalg av vanlig størrelse. Stell av syke bør derfor belyses mest gjennom intervju spørsmål med lengre tidsreferanser enn dagbokdagen.

Tabell 6. Andelen av menn og kvinner i forskjellige familietyper som oppgav tid nytt til stell og pass av barn/syke i del B. Prosent

	Menn		Kvinner	
	Prosent	Tallet på observasjoner	Prosent	Tallet på observasjoner
Enslige (En person, husholdninger)	0	6	0	10
Ugifte i foreldrehusholdning	0	10	0	5
Enslige forsørgere	0	0	(25)	4
Andre ugifte	0	0	(33)	3
Gifte u/barn	5	20	10	31
Gifte m/barn under 7 år	33	21	82	22
Gifte m/barn yngste 7 år og over	14	28	17	30

Tabell 7. Gifte personers tid til stell og pass av barn/syke i del B¹⁾. Timer²⁾

	Menn	Kvinner
Gifte med barn under 7 år	0,5 (21)	2,6 (22)
Gifte med barn 7 år og over	0,3 (28)	0,3 (30)
Gifte uten barn	0,2 (20)	0,2 (31)

1) Hele intervallet er regnet som tid brukt til pass og stell, selv om faktisk varighet kan ha vært betraktelig mindre. 2) Tallet på observasjoner står i parentes.

8.5. Samvær (del C)

For hvert tidsintervall skulle intervjupersonen oppgi hvem av husholdningsmedlemmene han/hun var sammen med. Det ser ut som om opplegget for registrering av samvær fungerte godt. Av de som ikke bor alene, mente 85 prosent at det var lett å huske når de hadde vært sammen med de forskjellige husholdningsmedlemmer.

I enkelte tilfeller oppstod det imidlertid problemer. Et par personer fulgte ikke instruksjonen og oppgav samvær også mens de sov. I hovedundersøkelsen vil slike tilfeller lett kunne rettes maskinelt ved å blanke ut alt samvær oppgitt for tider der intervjupersonen sover. Et par personer førte også opp samvær med slektinger som var på besøk, og et par byttet rekkefølgen av husholdningsmedlemmene fra en side til den neste i dagboken. Slike feil kan best rettes under den manuelle revisjonen.

Det er viktig å kunne skille mellom ikke noe samvær og uoppgitt samvær. Ca. 5 personer unnlot å føre opp samvær i det hele tatt, selv om det gikk klart fram fra hovedaktiviteter at de hadde vært sammen med familien. Det bør settes av en egen posisjon i dagbøkene for koding av uoppgitt. For å få en bedre oversikt over tilfeller der det ikke har vært noe samvær med enkelte husholdningsmedlemmer i løpet av dagen, bør alle husholdningsmedlemmer føres opp i dagboken, selv de som var midlertidig bortreist dagbokdagen o.l.

Husholdningsmedlemmene ble i del C tildelt en kode for slektskapsforhold til intervjupersonen. For personer under 20 år ble det dessuten ført opp fødselsår. Vi har bare foretatt en grov klassifisering av husholdningsmedlemmene i prøveundersøkelsen. Vi har f.eks. ikke punchet opplysninger om fødselsår. I en hovedundersøkelse vil det være aktuelt å ta vare på alle opplysninger oppgitt i dagbøkene og å hente tilleggsopplysninger om de enkelte personer fra spørreskjemaet. Sammenkopling blir lettest dersom husholdningsmedlemsnr. brukes både i skjema og i dagbok. Vi mente imidlertid at det var best å bruke slektskapskode i dagboken så lenge det er intervjupersonen selv som skal føre dagboken. Husholdningsmedlemsnr. har ingen egen mening for intervjupersonen. Ut fra en gjennomgåing av dagbøkene i prøven ser det ikke ut til å være noe stort problem å kople sammen opplysninger fra skjemaet og dagboken, selv når vi ikke har brukt husholdningsmedlemsnr. begge steder.

I enkelte tilfeller har vi for få opplysninger i dagboken om en person for å overføre opplysninger fra skjemaet. Dette gjelder f.eks. tilfeller der det er flere voksne personer i husholdningen som ikke er i nær slekt med intervjupersonen. Kodeliste for slektskapsforhold i spørreskjemaet og i dagboken bør derfor utvides noe. Ellers er det fødselsåret som er det beste hjelpemidlet. Vi synes imidlertid at det er vanskelig å spørre om fødselsår til alle i dagboken.

Tabell 8. Tid som menn og kvinner tilbrakte sammen med sine ektefeller og barn. Gjennomsnitt for hverdager og for helger¹⁾. Timer

	Hverdager		Helger	
	Ektefeller	Barn	Ektefeller	Barn
Intervjupersonens kjønn				
Mann	4,6	2,0	9,7	4,8
Kvinne	4,9	6,0	9,5	6,4

1) Tallene er lite kontrollert for feil. Gjennomsnittet er beregnet bare for de som har oppgitt noe samvær i løpet av en dag.

9. OPPSUMMERING

Formålet med prøveundersøkelsen var å utvikle og teste et opplegg for registrering av tidsbruk generelt og av tid brukt til omsorgsaktiviteter spesielt. Omsorgsaktiviteter ble dårlig dekket i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 og etterspørselen etter statistikk på dette området har vært stor. Det foreligger planer om en ny tidsnyttingsundersøkelse for å kunne måle endringer over tid. Istedenfor å gjenta det forrige opplegget har vi forsøkt, med støtte fra Forbruker- og administrasjonsdepartementet, å finne fram til en metode som både kan gi resultater som er sammenliknbare med Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 og som kan belyse tid brukt til omsorgsaktiviteter.

Prøveundersøkelsen bygget på et utvalg av personer 20 til 74 år. 302 personer ble trukket ut til å være med i prøven. Det ble oppnådd intervju med 203 personer, og utfylte dagbøker ble mottatt fra 190 personer. Datainnsamlingen foregikk i april 1978.

For å avgrense begrepet omsorg konsentrerte vi vår oppmerksomhet om en kjerne av nødvendig omsorgsarbeid - nemlig omsorg for barn, syke, funksjonshemmede og eldre personer som ikke kan klare seg selv. Oppmerksomheten ble også begrenset til ulønnet omsorgsarbeid. Vi valgte å skille mellom to typer omsorg - aktiv og passiv. Med aktiv omsorg mener vi direkte personlige tjenester utført for en ikke selvhjulpne person. Med passiv omsorg mener vi tiden en må være tilgjengelig for denne personen for å kunne gi hjelp når dette måtte trenge. Omsorg for personer i og utenfor egen husholdning ble tatt med.

Følgende hovedproblemstillinger ble forsøkt belyst:

- 1) Hvor mye tid brukes til forskjellige hovedaktiviteter?
- 2) Hvor mye tid brukes til aktiv omsorg?
- 3) Hvor mye tid brukes til passiv omsorg?
- 4) Hvor mye tid tilbringes sammen med husholdningsmedlemmene?
- 5) Hva slags omsorgsaktiviteter blir utført?
- 6) Hvilke muligheter har husholdningen for å få hjelp med omsorgsarbeid og i hvilken grad benytter de seg av slik hjelp?
- 7) Hvordan organiseres arbeid i hjemmet?

Hovedaktiviteter

Tid brukt til hovedaktiviteter ble registrert etter det samme opplegget som i 1971-72. Vi forsøkte å kode dagbøkene etter kodelister fra 1971-72, men det viste seg i noen tilfeller å være vanskelig på grunn av mangelfull dokumentasjon fra den forrige undersøkelsen. Mer arbeid må legges inn i dokumentasjonen av kodingsprosedyrene for å sikre sammenliknbarhet.

Vekten lagt på omsorgsaktiviteter i prøven kan ha hatt en viss innvirkning på dagbokføring av hovedaktiviteter - i alle fall blant småbarnsforeldre. For å unngå et slikt uønsket resultat bør introduksjonsbrevet være mer nøytralt og spørsmålene om omsorgsoppgaver bør stilles etter, ikke før dagboken føres. En kan f.eks. foreta intervjuet/deler av intervjuet når dagboken hentes.

Vekten lagt på omsorgsaktiviteter ser ikke ut til å ha ført til spesielt stort frafall eller til alvorlige utvalgsskjevheter i forhold til Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Et mulig unntak gjelder personer 60-69 år som var underrepresentert blant de som førte dagbok i prøven.

Tid brukt til aktiv omsorg

Tid brukt til aktiv omsorg ble registrert gjennom dagbøkene. Dagboken ble lagt opp slik at kortvarige omsorgsaktiviteter kunne registreres i tillegg til den standardregistreringen av lengste aktivitet innen 15 minutters perioder. Betydelige mengder kortvarige omsorgsaktiviteter ble registrert blant småbarnsforeldre, særlig mødrene. For storbarnsforeldre førte ikke dette utvidede opplegget til merkbar økning i forhold til 1971-72 i tid til omsorgsoppgaver.

Det er vanskelig å vurdere påliteligheten av vår registrering av kortvarige omsorgsaktiviteter. Flere personer oppgav at de hadde passet barn, men oppgav ingen kortvarige omsorgsaktiviteter. Det ville være ønskelig med mer kontroll over registreringen, f.eks. ved at intervjuerne gikk gjennom de utfylte dagbøker sammen med dagbokføreren.

I et utvalg av vanlig størrelse vil det være få personer som har stelt syke personer på dagbokdagen. Gjennomsnittstall for tid brukt til stell av syke blir derfor usikre. Det bør legges forholdsvis stor vekt på registrering av stell av syke i intervjudelen der en kan bruke en lengre tidsreferanse enn dagbokdagen.

Tid brukt til passiv omsorg

Vi hadde håpet på å kunne registrere tid brukt til passiv omsorg i dagbøkene for å se på dette sammen med opplysninger om hovedaktivitet, oppholdssted og samvær. Det lyktes imidlertid ikke å finne et opplegg for dette som kunne passe i en selvført dagbok.

Andre former for dagbok, som f.eks. en intervjuerført dagbok om tidsbruk dagen før, er muligens bedre egnet for å registrere passiv omsorg. (Cullen og Phelps 1975.) I det videre arbeid bør vi legge vekt på å vurdere alternative former for dagbok.

Spørsmål om tid brukt til passiv omsorg ble tatt med i intervjudelen, men spørsmålet fungerte dårlig. I mange tilfeller ble ikke pass av sovne barn oppgitt. Det er muligens nødvendig med et batteri av spørsmål for å registrere passiv omsorg. Det bør lages et klart skille mellom den objektive og subjektive binding av tid som passiv omsorg medfører.

Samvær

Tid tilbrakt sammen med husholdningsmedlemmer ble registrert gjennom dagboken. Opplegget ser ut til å ha fungert tilfredsstillende og kan anbefales som en fast del av en generell tidsnyttingsundersøkelse uansett om det legges spesiell vekt på omsorgsoppgaver eller ikke.

Hva slags omsorgsaktiviteter blir utført

Ut fra erfaringer fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 regnet vi ikke med å kunne studere hva slags omsorgsaktiviteter som blir utført på grunnlag av dagbokopplysninger. Omsorgsaktiviteter blir ikke beskrevet detaljert nok i dagbøkene til det. Mange omsorgsaktiviteter er dessuten ikke daglige aktiviteter og kan derfor best studeres med referanse til en lengre tidsperiode enn dagbokdagen. Det er derfor nødvendig å stille direkte spørsmål om utføring av enkelte typer aktiviteter i intervjuet. Av plasshensyn er en begrenset til noen få aktiviteter. Valget av hvilke aktiviteter som skal tas med som indikatorer på omsorgsaktiviteter generelt bør gjøres noe mer systematisk og tidsreferanser standardiseres mest mulig.

I mange tilfeller vil det være av interesse å se på opplysninger om hva slags omsorgsaktiviteter som blir utført sammen med opplysninger om hovedaktivitet og samvær på en bestemt dag. Opplysninger om hva slags omsorgsaktiviteter som blir utført har imidlertid egen interesse uavhengig av dagbokopplysninger, og det kunne lages en egen intervjuundersøkelse omkring dette.

Hvordan arbeid i hjemmet organiseres

Vi har stilt noen spørsmål om arbeidsdeling i husholdning og om spesielle hektiske tider på dagen. Problemstillingen er ellers tenkt belyst gjennom analyse av dagbokopplysninger om når på dagen forskjellige aktiviteter utføres, hvor de utføres og hvem som er til stede. Omfattende programmeringsarbeid må imidlertid til for å gjøre dette.

Det videre arbeid

Vi mener det er både mulig og viktig å få registrert tid brukt til omsorgsaktiviteter i en generell tidsnyttingsundersøkelse. Vi har imidlertid foreløpig ikke lyktes med å finne en dagbokform som kan gi oss alle de typer data om omsorg som vi er interessert i. Dagboken som ble brukt i prøven registrerte aktiv omsorg og samvær. Dersom en var fornøyd med dette, kunne opplegget til prøven brukes i en hovedundersøkelse med bare mindre endringer. Vi er imidlertid ikke fornøyd. Vi mener at passiv omsorg er av så stor betydning at vi vil vurdere alternative opplegg som kan tenkes å måle dette.

10. LITTERATUR

- Cullen, Ian og Elizabeth Phelps (1975): *Diary Techniques and the Problems of Urban Life*. Joint Unit for Planning Research, University College, London. Stensil.
- Harvey, Andrew, David Elliott og Philip Stone (1977): *Review of analytical and descriptive methods of time use data: A working paper*. Regional and Urban Studies Centre. Dalhousie University Halifax N.S. Canada.
- Harvey, Andrew (1978): *Overview over the Halifax Time Budget Study*. Innlegg gitt på seminar på Norsk Institutt for by og regionforskning. Juni 1978.
- Leira, Arnlaug og Siri Nørve (1977): "Det skjulte markedet". *Tidsskrift for Samfunnsforskning*. 5-6.
- Lingsom, Susan (1978): *Frafall ved Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72*. Stensil (SPL/ANI, 10/5-78).
- Oakley, Ann (1974): *The Sociology of Housework*. Robertson, London.
- Robinson, John (1977): *How Americans Use Time: A Social-psychological Analyses of Everyday Behavior*. Praeger. N.Y.
- Scheuch, Erwin (1972): "The Time budget interview" i Szalai (red.) *The Use of Time*. Mouton, Paris.
- Statistisk Sentralbyrå (1971): *Folkemengden etter alder og ekteskapelig status pr. 31. desember 1970*. Norges offisielle statistikk A 448.
- Statistisk Sentralbyrå (1975): *Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72*. Hefte I. Norges offisielle statistikk A 692.
- Statistisk Sentralbyrå (1976): *Undersøkelse om barnetilsyn 1975*. Rapport fra underavdelingen for intervjuundersøkelser nr. 39.
- Statistisk Sentralbyrå (1978): *Folkemengden etter alder og ekteskapelig status pr. 31. desember 1970*. Norges offisielle statistikk A 966.
- Statistisk Sentralbyrå (1978): *Omsorgsaktiviteter*. Statistisk ukehefte nr. 40.
- Stone, Philip (1972): "Childcare in twelve countries" i Szalai (red.) *The Use of Time*. Mouton, Paris.

STATISTISK SENTRALBYRÅ
 Intervjukontoret
 Postboks 8131 Dep, Oslo 1
 Tlf. (02)*41 38 20

UNDERGITT TAUSHETSPLIKT

Prosjekt nr.	1	1	7	1- 3
Utv.omr.nr.				4- 6
IO nr.				7- 9
Intervjuer nr.				10-13

Intervjuerens navn

UNDERSØKELSE OM TIDBRUK OG OMSORG
 P r ø v e

Navn: _____

Adresse: _____

Fødselsdag-mnd.-år Personnr. 14-24

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Bostedsstrøk (se instruks):

25

1 Oslo, Bergen, Trondheim
 2 Tettbygde strøk ellers
 3 Spredtbygde strøk

Dagboken ble levert ut _____ dag den _____

Intervju ble foretatt _____ dag den _____

Intervjutid fra kl. _____ til kl. _____ Antall minutter 26-28

Dagboken ble hentet _____ dag den _____

Antall ganger IO oppsøkt 29

Først skulle vi gjerne ha noen opplysninger om Dem selv og husholdningens sammensetning.

1. Hva er Deres ekteskapelige status?

30

1 Ugift
 2 Gift
 3 Samboende
 4 Enke/enkemann
 5 Separert/skilt

2. Hvor mange personer er det i alt i husholdningen De tilhører?
 Til husholdningen regner vi alle personer som bor sammen og som spiser minst ett måltid sammen daglig.

31-32

Antall personer

HVIS BARE IO I HUSHOLDNINGEN, GA TIL SPM. 54

3. Vi vil be Dem oppgi Deres eget fødselsår og deretter kjønn og fødselsår for hvert medlem i husholdningen. Vi trenger ikke vite navn, men vil gjerne vite på hvilken måte den enkelte er i slekt med Dem.

Husholdningsmedlem nr.	Slektskapsforhold til IO. EF=Ektefelle/samboende B=Barn (også adoptivbarn) S=Søsken F=Foreldre AS=Annen slekt av IO/EF IS=Ikke slekt	Kjønn 1=Mann 2=Kvinne	Fødselsår TO SISTE SIFFER
			FOR BYRAET
01	IO		33-36
02			37-40
03			41-44
04			45-48
05			49-52
06			53-56
07			57-60
08			61-64
09			65-68
10			69-72

73

4. Er det noen i husholdningen som trenger ekstra stell, tilsyn eller hjelp med daglige gjøremål på grunn av varig sykdom, funksjonshemming eller høy alder?

74

1 Ja → 5
 2 Nei → 11

5. Hvem er dette?
 FLERE SVAR MULIG

1

75 IO(DERSOM BARE IO) → 11
 76 IO's ektefelle
 77 IO's barn
 78 IO's søsken
 79 IO's foreldre
 80 Andre, spesifiser:

} → 6

6. Trenger denne/disse personer hjelp til følgende gjøremål:
 (Dersom det gjelder barn, er vi bare interessert i å vite om barnet trenger mer hjelp enn vanlig for alderstrinnet)

FØR OPP FØDSELSÅR FOR DEN/DE DET GJELDER OG KRYSS AV FOR HVER TYPE HJELP SOM TRENGES

	81-82 Fødsels- år	89-90 Fødsels- år	97-98 Fødsels- år
Måltider?	83 ☐	91 ☐	99 ☐
Av- og påkledning?	84 ☐	92 ☐	100 ☐
Personlig hygiene?	85 ☐	93 ☐	101 ☐
A bevege seg innendørs?	86 ☐	94 ☐	102 ☐
A bevege seg ute?	87 ☐	95 ☐	103 ☐
Annet? Spesifiser:	88 ☐	96 ☐	104 ☐

7. Hvem i husholdningen er det som vanligvis stiller eller hjelper den syke/funksjonshemmede med daglige gjøremål?

105

1 Bare IO
 2 Mest IO, men også andre
 3 IO og andre like mye
 4 Mest andre, men også IO
 5 Bare andre

} → 8
 } → 11

*8. Hvilken tid eller hvilke tider på døgnet er De vanligvis tilstede på hverdager for å hjelpe eller stille den syke/funksjonshemmede?

MERK AV MED EN STREK DEN TIDEN IO ER TILSTEDE

K1. 00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15

106 110 115 120

K1. 16 17 18 19 20 21 22 23 24

125 129 9 130

131

Ingen bestemt tid, varierer meget

*9. Synes De at De har behov for hjelp, eventuelt mer hjelp, til stell av den syke/funksjonshemmede?

- 132
- 1 Nei
- 2 Ja, spesifiser hva slags:
- _____
- _____

*15. Trenger barnet/noen av barna følge når de er ute og leker?

- 160
- 1 Ja → 16
- 2 Nei → 17
- 3 Uaktuelt (spedbarn, leker ikke ute) → 17

16. Hvilke av barna trenger følge?

FØR OPP FØDSELSÅR

☐	☐	☐	☐
161-162	163-164	165-166	167-168

17. Trenger barnet/noen av barna følge til/fra skole, barnehage, park, dagmamma, o.l.?

- 169
- 1 Ja → 18
- 2 Nei → 19
- 3 Uaktuelt (ingen av barna går på skole, i barnehage, park o.l.) → 19

18. Hvilke av barna gjelder dette?

FØR OPP FØDSELSÅR

☐	☐	☐	☐
170-171	172-173	174-175	176-177

Så har vi noen spørsmål om hvor ofte De utførte bestemte gjøremål siste uke i forbindelse med pass av barn.

19. Hvor mange dager siste uke:

	0 dager	1-2 dager	3-4 dager	5-6 dager	7 dager
	1	2	3	4	5
La De barna om kvelden?	178 ☐	☐	☐	☐	☐
Var De ute sammen med barna mens de lekte?	179 ☐	☐	☐	☐	☐
Hentet eller fulgte De barna til/fra skole, barnehage, park, o.l.?	180 ☐	☐	☐	☐	☐

20 a. Hjelper De vanligvis noen av barna med påkledning? Vi tenker her på full påkledning f.eks. om morgenen, i forbindelse med stell eller når barna skal ut?

- 181
- 1 Ja → 20 b
- 2 Nei → 21

20 b. Hvilke av barna pleier De å hjelpe med påkledningen og omtrent hvor mange ganger pr. dag skjer dette på:

FØR OPP FØDSELSÅR FOR DE BARN DET GJELDER OG KRYSS AV FOR ANTALL GANGER PR. DAG.

Barn født	Barn født	Barn født	Barn født
☐	☐	☐	☐
182-183	186-187	190-191	194-195

Hverdager (mandag-fredag)?	184	188	192	196	
1	☐	☐	☐	☐	0 ganger på hverdager
2	☐	☐	☐	☐	1 gang
3	☐	☐	☐	☐	2 ganger
4	☐	☐	☐	☐	3 ganger
5	☐	☐	☐	☐	4 ganger eller mer

(forts.)

10. Omtrent hvor mange døgn i løpet av siste år har De hatt helt fri fra stell, tilsyn eller hjelp til den syke/funksjonshemmede?

133-134

Døgn

- 135
- 1 Pleie-, tilsynsforholdet har vart mindre enn ett år
- 2 Husker ikke

SPØRSMÅL 11-35 STILLES TIL IO MED BARN UNDER 15 ÅR (FØDT 1964 ELLER SENERE) FOR ANDRE GA TIL SPM. 36

*11. Er det noen av barna som ikke kan være alene hjemme (passe seg selv) noen timer om kvelden?

- 136
- 1 Nei, alle kan være alene hjemme → 17
- 2 Ja, følgende av barna kan ikke være alene hjemme:

HVIS JA, FØR OPP FØDSELSÅR FOR DE BARN DET GJELDER

☐	☐	☐	☐	☐	→ 12
137-138	139-140	141-142	143-144	145-146	

12. Er det vanskelig å få noen utenfor husholdningen til å sitte barnevakt eller på annen måte se etter barna for en enkelt kveld?

- 147
- 1 Meget vanskelig
- 2 Nokså vanskelig
- 3 Forholdsvis lett
- 4 Vet ikke/har ikke prøvd
- 5 Uaktuelt (større barn passer de små, o.l.)
- 6 Uaktuelt (andre i husholdningen passer barna)

*13. Er det noen av barna som ikke kan være alene hjemme (passe seg selv) en time eller to om formiddagen?

- 148
- 1 Nei, alle kan være alene hjemme → 15
- 2 Ja, følgende av barna kan ikke være alene hjemme:

HVIS JA, FØR OPP FØDSELSÅR FOR DE BARN DET GJELDER

☐	☐	☐	☐	☐	→ 14
149-150	151-152	153-154	155-156	157-158	

14. Er det vanskelig å få noen utenfor husholdningen til å se etter barna noen timer en formiddag dersom De skal ut og ikke kan ta barna med?

- 159
- 1 Meget vanskelig
- 2 Nokså vanskelig
- 3 Forholdsvis lett
- 4 Vet ikke/har ikke prøvd
- 5 Uaktuelt/ikke nødvendig

20 b. (Forts.)

		185	189	193	197	0 ganger på lørdager/ søndager
Lørdager og søndager?	1	☐	☐	☐	☐	
	2	☐	☐	☐	☐	1 gang
	3	☐	☐	☐	☐	2 ganger
	4	☐	☐	☐	☐	3 ganger
	5	☐	☐	☐	☐	4 ganger eller mer

21. Blir barnet/noen av barna passet av andre enn Dem selv (eller Deres ektefelle) om dagen?

SKOLEN REGNES IKKE MED.

	198		
1	☐	Ja, hver dag, nesten hver dag	} → 22
2	☐	Ja, noen dager	
3	☐	Nei, ingen andre enn IO eller evt. ektefellen passer barna	
4	☐	Nei, uaktuelt; ingen av barna trenger pass om dagen	→ 23

*22. Hvilken tid eller hvilke tider på døgnet passer De vanligvis egne barn på hverdager? Vi mener her den tiden De må være hos eller i nærheten av barna fordi de ikke kan passe seg selv, og det ikke er andre som tar seg av pass og stell.

MERK AV MED EN STREK DEN TIDEN IO MA VÆRE TILSTEDE.

K1.00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	199		203					208							213

K1.16	17	18	19	20	21	22	23	24
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		218				222		

	224	
1	☐	Ingen bestemt tid, varierer meget
2	☐	Passer ikke barna på hverdager
3	☐	Uaktuelt, ingen av barna trenger pass

23. Når pleier barna vanligvis å legge seg om kvelden på hverdager?

FØR OPP FØDSELSÅR FOR HVERT BARN OG KRYSS AV TIDSPUNKTET.

	Barn født	Barn født	Barn født	Barn født	Barn født
	☐	☐	☐	☐	☐
	225-226	228-229	231-232	234-235	237-238

		227	230	233	236	239
Før kl. 18.00	1	☐	☐	☐	☐	☐
18.00 - 18.59	2	☐	☐	☐	☐	☐
19.00 - 19.59	3	☐	☐	☐	☐	☐
20.00 - 20.59	4	☐	☐	☐	☐	☐
21.00 - 21.59	5	☐	☐	☐	☐	☐
22.00 og etter	6	☐	☐	☐	☐	☐

24. Har dere i løpet av siste 4 uker hatt hjelp av personer utenfor husholdningen til pass av barn? Vi tenker ikke her på regelmessig pass av barn som dagmamma, barnehage, o.l.

	240	
1	☐	Ja → 25
2	☐	Nei → 27

*25. Hvem var det som passet barna?

FLERE SVAR MULIG

	1	
241	☐	IO's mor
242	☐	IO's far
243	☐	EF's mor
244	☐	EF's far
245	☐	IO's/EF's søsken, eventuelt søskens ektefelle
246	☐	Andre slektninger, spesifiser:

247	☐	Venner
248	☐	Naboer
249	☐	Betalt barnepass
250	☐	Annet, spesifiser:

251	☐	Vet ikke
-----	--------------------------	----------

26. Omtrent hvor mange ganger i løpet av siste 4 uker har dere i alt hatt slik hjelp til pass av barn?

252-253	<input type="text"/>	Ganger
---------	----------------------	--------

	1	
254	☐	Husker ikke

*27. Omtrent hvor mange døgn i løpet av siste år har De hatt helt fri fra pass eller arbeid med barn, enten ved at De selv eller barna var bortreist eller liknende?

255-256	<input type="text"/>	Døgn
---------	----------------------	------

	257	
1	☐	Husker ikke
2	☐	Har hatt barn mindre enn ett år → 32

28. Har De i løpet av siste 6 måneder deltatt i foreldremøter eller organisasjonsvirksomhet i tilknytning til barnas skole, fritidsinteresser, o.l.?

FLERE SVAR MULIG

	1	
258	☐	Ja, foreldremøte på skole, barnehage o.l.
259	☐	Ja, annet, spesifiser: _____
		} → 29
260	☐	Nei → 30

29. Omtrent hvor mange ganger i løpet av denne tiden deltok De i slike møter?

261-262	<input type="text"/>	Ganger
---------	----------------------	--------

	1	
263	☐	Husker ikke

41. Hadde De noe ekstraarbeid i forbindelse med stell, tilsyn eller hjelp til den syke?

- 291
1 Ja → 42
2 Nei → 44

42. Hva slags ekstraarbeid var dette?

FLERE SVAR MULIG

- 1
292 Stell og hjelp til sengeliggende personer
293 Stell og hjelp til oppgående personer
294 Besøk hos syke på sykehus o.l.
295 Reisefølge til lege, henting av medisiner fra apoteket o.l.
296 Økt arbeid med pass av barn fordi barna måtte være inne
297 Økt husarbeid, pass av barn, innkjøp o.l. for å avlaste den syke
298 Annet, spesifiser: _____

*43. Hvilke konsekvenser hadde sykdom i husholdningen for Deres daglige arbeid i eller utenfor hjemmet?
(Spørsmålet gjelder ikke egen sykdom) FLERE SVAR MULIG

- 1
299 Ingen konsekvenser for IO's daglige arbeid
300 Måtte være hjemme fra lønnet arbeid, skole
301 Mer arbeid i hjemmet
302 Annet, spesifiser: _____

SPØRSMÅL 44-45 STILLES DERSOM NOEN I HUSHOLDNINGEN HAR VARIG SYKDOM, FUNKSJONSSHEMMING, ALDERDOMSSVAKHET (SPM. 4) ELLER DERSOM NOEN I HUSHOLDNINGEN HAR VÆRT SYK SISTE 4 UKER (SPM. 39). ANDRE GÅR TIL SPM. 46

44. Har dere på grunn av sykdom hatt hjelp av personer utenfor husholdningen i løpet av siste 4 uker? Vi tenker på hjelp til stell av den syke eller hjelp til praktiske gjøremål i hjemmet.

- 303
1 Ja → 45
2 Nei → 46

*45. Hvem fikk dere hjelp av?

FLERE SVAR MULIG

- 1
304 IO's mor
305 IO's far
306 EF's mor
307 EF's far
308 Døtre
309 Sønner
310 IO's/EF's søsken, evt. søskens ektefelle
311 Andre slektninger, spesifiser: _____

(forts.)

45. (Forts.)

- 312 Venner
313 Naboer
314 Husmorvikar, hjemmehjelp
315 Andre, spesifiser: _____

SPM. 46-48 STILLES TIL GIFTE/SAMBOENDE. FOR ANDRE GA TIL SPM. 49.

46. Er De stort sett meget fornøyd, fornøyd eller misfornøyd med måten dere deler tilsyns- eller annet arbeid på i hjemmet?

- 316
1 Meget fornøyd
2 Fornøyd
3 Hverken fornøyd eller misfornøyd
4 Misfornøyd
5 Vet ikke
- } → 47
→ 48
→ 47

47. Er det noen gjøremål i hjemmet De ønsker at andre i husholdningen tok større del i?

- 317
1 Ja → 48
2 Nei → 49

*48. Hvilke gjøremål gjelder det, og hvem ønsker De skulle utføre gjøremålene oftere?

FLERE SVAR MULIG

Gjøremål:	Ektefelle/ samboende	Barn	Andre i hus- holdningen
	1	1	1
Stell av barn (påkledning, vask, hjelp ved måltider o.l.)	318 ☐	319 ☐	320 ☐
Lek og samvær med barn	321 ☐	322 ☐	323 ☐
Pass av barn ellers	324 ☐	325 ☐	326 ☐
Matlagning	327 ☐	328 ☐	329 ☐
Oppvask	330 ☐	331 ☐	332 ☐
Rydding/rengjøring	333 ☐	334 ☐	335 ☐
Klesvask	336 ☐	337 ☐	338 ☐
Innkjøp/ærend	339 ☐	340 ☐	341 ☐
Vedlikehold av bolig, husholdningsutstyr	342 ☐	343 ☐	344 ☐
Annet, spesifiser:	345 ☐	346 ☐	347 ☐

*49. Er det enkelte oppgaver eller gjøremål i hjemmet De synes De har for lite tid eller overskudd til?

- 348
1 Ja → 50
2 Nei → 51

*50. Hvilke oppgaver/gjøremål er dette?

FLERE SVAR MULIG

- 1
- 349 Lek, samvær med barna
- 350 Familiesamvær generelt
- 351 Matlagning
- 352 Husarbeid
- 353 Vedlikehold av bolig, husholdningsutstyr
- 354 Annet, spesifiser: _____

*51. Omtrent hvor ofte pleier hele husholdningen å spise frokost sammen på hverdager, lørdager og søndager?

	Alltid, nesten alltid	Ofte	Sjelden/aldri	Variierer
	1	2	3	4
Hverdager (mandag-fredag)	355 ☐	☐	☐	☐
Lørdager	356 ☐	☐	☐	☐
Søndager	357 ☐	☐	☐	☐

*52. Omtrent hvor ofte pleier dere å spise middag sammen?

	Alltid, nesten alltid	Ofte	Sjelden/aldri	Variierer
	1	2	3	4
Hverdager (mandag-fredag)	358 ☐	☐	☐	☐
Lørdager	359 ☐	☐	☐	☐
Søndager	360 ☐	☐	☐	☐

53. Hvem er det i husholdningen som pleier å tilberede de måltidene dere spiser sammen?

- 361
- 1 Bare IO
- 2 Mest IO, men også andre
- 3 IO og andre like mye
- 4 Mest andre, men også IO
- 5 Bare andre

SPM. 54-60 STILLES TIL IO SOM BOR ALENE. FOR ANDRE GA TIL SPM. 61.

54. Har De noen De kunne henvende Dem til dersom det var nødvendig med hjelp til matlagning, innkjøp, husarbeid o.l. på grunn av sykdom?

- 362
- 1 Ja → 55
- 2 Nei → 58

55. Hvem ville De først henvende Dem til?

BARE ETT ALTERNATIV AVMERKES

- 363-364
- 01 Mor
- 02 Far
- 03 Døtre
- 04 Sønner
- 05 Søskener
- 06 Andre slektninger, spesifiser: _____

- 07 Venner
- 08 Naboer
- 09 Hjemmehjelp
- 10 Andre, spesifiser: _____

- 11 Vet ikke → 58

56. Har De også andre som De kunne henvende Dem til for hjelp?

- 365
- 1 Ja
- 2 Nei

57. Ville det være vanskelig å få noen til å hjelpe Dem i en slik situasjon?

- 366
- 1 Meget vanskelig
- 2 Nokså vanskelig
- 3 Forholdsvis lett
- 4 Vet ikke

58. Har De i løpet av siste 4 uker hatt behov for tilsyn, pleie eller hjelp i hjemmet på grunn av sykdom eller funksjonshemming?

- 367
- 1 Ja → 59
- 2 Nei → 61

59. Har De i løpet av siste 4 uker hatt slik hjelp?

- 368
- 1 Ja → 60
- 2 Nei → 61

60. Hvem fikk De hjelp av?

FLERE SVAR MULIG

- 1
- 369 Mor
- 370 Far
- 371 Døtre
- 372 Sønner
- 373 Andre slektninger, spesifiser: _____

(forts.)

60. (Forts.)

- 374 Venner
 375 Naboer
 376 Hjemmehjelp
 377 Andre, spesifiser: _____

TIL ALLE

61. Har De for tiden noe inntektsgivende arbeid?
 Arbeid uten fast lønn i familiebedrift som f.eks.
 gardsbruk, butikk, regnes med.

- 378
 1 Ja → 62
 2 Nei → 72

*62. Hvilket yrke har De?

DERSOM FLERE YRKER, FØR OPP DET INNTKTSGIVENDE
 ARBEID SOM IO BRUKER MEST TID TIL.

- 379
 1 Teknisk vitenskapelig og humanistisk arbeid,
 administrasjon
 2 Kontor og handel
 3 Jordbruk, skogbruk, fiske
 4 Industri, bygg og anleggsarbeid, gruvedrift
 5 Transport- og kommunikasjonsarbeid
 6 Servicearbeid, militært arbeid
 7 Annet, spesifiser: _____

*63. Er De ansatt, selvstendig næringsdrivende eller ar-
 beider De som familiemedlem uten fast avtalt lønn?

DERSOM FLERE YRKER, GJELDER SPØRSMålet DET YRKET SOM
 IO BRUKER MEST TID TIL.

- 380
 1 Ansatt
 2 Selvstendig næringsdrivende
 3 Arbeider som familiemedlem

*64. Hvor mange timer pr. uke er Deres samlede arbeidstid i
 forbindelse med dette (hoved) yrke?

TA MED BADE ORDINÆR ARBEIDSTID, OVERTID OG EKSTRA
 ARBEID HJEMME.

HVIS ARBEIDSTIDEN ER SESONGPREGET, FØR OPP ARBEIDSTIDEN
 SOM ER VANLIG PÅ DENNE ÅRSTIDEN. HVIS ARBEIDSTIDEN
 VARIERER FRA UKE TIL UKE, TA ET GJENNOMSNITT FOR VANLIGE
 UKER.

- 381
 1 Under 15 timer
 2 15 - 20 timer
 3 21 - 29 timer
 4 30 - 39 timer
 5 40 - 44 timer
 6 45 - 49 timer
 7 50 - 54 timer
 8 55 timer eller mer

*65. Har De noe annet inntektsgivende arbeid?

- 382
 1 Ja → 66
 2 Nei → 67

*66. Hvor mange timer pr. uke arbeider De til sammen i Deres
 hoved- og biyrke(r)?

TA MED BADE ORDINÆR ARBEIDSTID, OVERTID OG EKSTRA ARBEID
 HJEMME.

HVIS ARBEIDSTIDEN ER SESONGPREGET, FØR OPP ARBEIDSTIDEN
 SOM ER VANLIG FOR DENNE ÅRSTIDEN. HVIS ARBEIDSTIDEN
 VARIERER FRA UKE TIL UKE, TA ET GJENNOMSNITT FOR VANLIGE
 UKER.

- 383
 1 Under 15 timer
 2 15 - 20 timer
 3 21 - 29 timer
 4 30 - 39 timer
 5 40 - 44 timer
 6 45 - 49 timer
 7 50 - 54 timer
 8 55 timer eller mer

*67. Hvilke dager i uken arbeider De?

- 1
 384 Mandag
 385 Tirsdag
 386 Onsdag
 387 Torsdag
 388 Fredag
 389 Lørdag
 390 Søndag
 1
 391 Varierer fra uke til uke/arbeider ikke hver uke

68. Hvilken av disse beskrivelsene passer best på Deres
 arbeidsreise?

LES OPP ALTERNATIVENE 1-3

- 392
 1 Reiser/går fra boligen til arbeidsstedet hver
 arbeidsdag → 69
 2 Overnatter regelmessig/ofte hjemmefra i
 forbindelse med arbeidet } → 73
 3 Ingen arbeidsreise, arbeider i/ved
 boligen
 4 Annet, spesifiser: _____

*69. Når pleier De å dra hjemmefra for å komme til arbeidet?

- 393-396
 Kl. , ,
 1
 397 Varierer mye/skiftarbeid

*70. Når pleier De å komme hjem igjen fra arbeidet?

Kl. 398-401

1
402 Varierer mye/skiftarbeid

71. Hva gjør De vanligvis den første halvtimen etter at De kommer hjem fra arbeid?

DERSOM FLERE AKTIVITETER, FØR OPP DEN SOM TAR LENGST TID.

- 403
- 1 Varierer fra dag til dag
 - 2 Ikke noe bestemt/slapper av
 - 3 Leser aviser
 - 4 Husarbeid
 - 5 Lager middag
 - 6 Spiser middag
 - 7 Lek/samtale med barn/andre
 - 8 Annet, spesifiser: _____

SPM. 72 STILLES TIL 10 UTEN INNTEKSTGIVENDE ARBEID (KODE 2 I SPM. 61) OG 10 MED MINDRE ENN 15 TIMER INNTEKSTGIVENDE ARBEID PR. UKE (KODE 1 I SPM. 64). FOR ANDRE GÅ TIL SPM. 73.

72. Hva er Deres viktigste gjøremål eller viktigste kilde til livsopphold?

- 404
- 1 Skoleelev, student
 - 2 Pensjonist, trygdet, ufør
 - 3 Husarbeid i hjemmet
 - 4 Annet, spesifiser: _____

SPM. 73-77 STILLES TIL GIFTE/SAMBOENDE. FOR ANDRE GÅ TIL SPM. 78.

73. Har Deres ektefelle/samboende for tiden noe inntektsgivende arbeid? Arbeid uten fast lønn i familiebedrift regnes også med.

- 405
- 1 Ja → 74
 - 2 Nei → 78

74. Omtrent hvor mange timer inntektsgivende arbeid har han/hun pr. uke? Ta med arbeid i hoved- og eventuelt biyrke, overtidsarbeid og ekstra arbeid hjemme.

- 406
- 1 Under 15 timer
 - 2 15 - 20 timer
 - 3 21 - 29 timer
 - 4 30 - 39 timer
 - 5 40 - 44 timer
 - 6 45 - 49 timer
 - 7 50 - 54 timer
 - 8 55 timer eller mer

75. Hvilken av disse beskrivelsene passer best på hans/hennes arbeidsreise?

LES OPP ALTERNATIVENE 1-3

- 407
- 1 Reiser/går fra boligen til arbeidsstedet hver arbeidsdag → 76
 - 2 Overnatter regelmessig/ofte hjemmefra i forbindelse med arbeidet } → 78
 - 3 Ingen arbeidsreise, arbeider i/ved boligen
 - 4 Annet, spesifiser: _____

*76. Når pleier han/hun å dra hjemmefra for å komme til arbeidet?

408-411
Kl.

1
412 Varierer mye/skiftarbeid

*77. Når pleier han/hun å komme hjem igjen fra arbeidet?

413-416
Kl.

1
417 Varierer mye/skiftarbeid

78. Har De i løpet av de siste 4 uker passet barn for andre husholdninger? Vi tenker ikke her på betalt arbeid.

- 418
- 1 Ja → 79
 - 2 Nei → 81

79. Hvem passet De barn for?

FLERE SVAR MULIG

- 1
- 419 Passet barnebarn
 - 420 Passet barn for 10's/EF's søsken
 - 421 Passet barn for venner
 - 422 Passet barn for naboer
 - 423 Passet barn for andre, spesifiser: _____

80. Omtrent hvor mange timer i alt passet De barn for andre siste 4 uker?

424-425
 Timer

1
426 Husker ikke

81. Har De i løpet av de siste 4 uker gitt praktisk hjelp til syke eller uføre personer utenom husholdningen? Vi tenker på hjelp til matlagning, husarbeid, innkjøp og andre ærend, hagearbeid o.l.

- 427
- 1 Ja → 82
 - 2 Nei → 84

*82. Hvem var det De hjalp?

FLERE SVAR MULIG

- 1
- 428 IO's far
- 429 IO's mor
- 430 EF's far
- 431 EF's mor
- 432 Sønner
- 433 Døtre
- 434 IO's/EF's søsken
- 435 Andre slektninger, spesifiser: _____
- 436 Venner
- 437 Naboer
- 438 Andre, spesifiser: _____

*83. Omtrent hvor mange timer brukte De i alt til slik hjelp de siste 4 ukene?

439-440

 Timer

- 1
- 441 Husker ikke

*84. Er det noen av Deres slektninger eller bekjente som De føler et spesielt ansvar for å oppsøke og holde kontakt med?

442

- 1 Ja → 85
- 2 Nei → 86

*85. Hvem er det, og omtrent hvor ofte i løpet av siste år har De besøkt denne/disse personen(e)?

FLERE SVAR MULIG

		Antall ganger besøkt siste år					
		0 ganger	1-2 ganger	3-4 ganger	5-9 ganger	10-25 ganger	26 ganger eller mer
		1	2	3	4	5	6
IO's far/mor	443	☐	☐	☐	☐	☐	☐
EF's far/mor	444	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sønner	445	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Døtre	446	☐	☐	☐	☐	☐	☐
IO's/EF's søsken	447	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre slektninger, spesifiser:	448	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Venner	449	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Naboer	450	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre, spesifiser:	451	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*86. Har De (De eller Deres ektefelle/samboende) noen nære slektninger utenfor husholdningen som bor innenfor en times reise med bil, buss, tog eller båt?

TA UTGANGSPUNKT I REISETID MED DET TRANSPORTMIDDEL IO VANLIGVIS BRUKER.

452

- 1 Ja → 87
- 2 Nei → 88

*87. Hvilke slektninger er dette?

FLERE SVAR MULIG

IO's slektninger:

- 1
- 453 Far
- 454 Mor
- 455 Brødre
- 456 Søstre
- 457 Døtre
- 458 Sønner
- 459 Andre av IO's slektninger: _____

1

460 Ektefellens far

461 Ektefellens mor

462 Ektefellens brødre

463 Ektefellens søstre

464 Andre av ektefellens slektninger: _____

*88. Synes De noen periode på dagen er spesielt hektisk eller vanskelig når det gjelder arbeidssituasjonen i hjemmet?

465

1 Ja → 89

2 Nei → 91

*89. Når på dagen er dette?

DERSOM IO MENER FLERE PERIODER, FØR OPP DEN SOM ER MEST HEKTISK/VANSKELIG.

466

1 Om morgenen

2 Rundt middagstid

3 Leggetid for barn

4 Annet, spesifiser: _____

*90. Hva er det som gjør denne perioden hektisk eller vanskelig?

FLERE SVAR MULIG

1

467 For mye som skal gjøres samtidig

468 For liten tid

469 Barn/andre spesielt krevende på denne tiden av døgnet

470 Annet, spesifiser: _____

91. Har dere (De) regelmessig hjelp av personer utenfor husholdningen til husarbeid? Vi tenker her både på betalt og ubetalt hjelp.

- 471
- 1 Ja → 92
- 2 Nei → 93

92. Har dere (De) behov for mer hjelp enn dere (De) har i dag?

- 472
- 1 Ja } → 94
- 2 Nei }

93. Har dere (De) behov for slik hjelp?

- 473
- 1 Ja
- 2 Nei

Så følger noen spørsmål om boligen og bomiljøet.

94. Hustype

KAN EVENTUELT BESVARES AV INTERVJUEREN

- 474
- 1 Våningshus på gårdsbruk
- 2 Frittliggende enebolig
- 3 Enebolig i kjede, rekke, atrium, vertikaldelt tomannsbolig
- 4 To- til firemannsbolig, horisontalt delt
- 5 Hus med 5 eller flere leiligheter (ikke rekke-/kjedehus)
- 6 Kombinert bolig- og forretningsbygg

95. Hvor mange rom disponerer husholdningen (De) utenom kjøkken, bad, gang o.l.?

- 475
- 1 1 rom
- 2 2 rom
- 3 3 rom
- 4 4-5 rom
- 5 6-7 rom
- 6 8 og flere rom

96. Når omtrent ble huset bygget?

- 476
- 1 Før 1900
- 2 1900-1920
- 3 1921-1945
- 4 1946-1966
- 5 1967 og senere

97. Eier eller disponerer husholdningen (De) telefon?

- 477
- 1 Ja
- 2 Nei

Eier eller disponerer husholdningen (De) bil?

- 478
- 1 Ja
- 2 Nei

98. Hva slags vei/gate ligger boligen ved?

KAN EVENTUELT BESVARES AV INTERVJUEREN

- 479
- 1 Hovedvei, riksvei, fylkesvei, hovedgate, gjennomfartsåre
- 2 Mellomstor vei eller gate
- 3 Liten vei uten gjennomgangstrafikk, tilførselsvei o.l.

*99. Finnes det hage, gårds plass, friareal e.l. rett utenfor huset som er skjermet mot trafikk eller andre farer?

MED ANDRE FARER TENKES HER PÅ STUP, ÅPENT VANN, MASKINER PÅ GÅRDSBRUK O.L.

- 480
- 1 Ja, inngjerdet hage
- 2 Ja, skjermet gårds plass
- 3 Ja, finnes annen plass som er skjermet
- 4 Nei, finnes ikke noen plass som er skjermet
- 5 Annet, spesifiser: _____

Til slutt har vi noen spørsmål om utdanning og inntekt.

100. Hvilken allmennutdanning har De fullført?

(KRYSS AV FOR HØYESTE UTDANNING)

- 481
- 1 7-årig folkeskole eller kortere
- 2 1-årig framhalds- eller fortsettelsesskole
- 3 2-årig framhalds- eller fortsettelsesskole
- 4 9-årig grunnskole
- 5 Folkehøgskole (ungdoms- eller fylkesskole) 1.års kurs
- 6 Real- eller middelskole, grunnskolens 10.år
- 7 Folkehøgskole, 2.års kurs
- 8 Artium eller eksamen ved økonomisk gymnas
- 9 Uppgitt eller ingen utdanning

101. Har De fullført annen utdanning hvor skolegangen eller studiene normalt varer minst 5 måneder?

- 482
- 1 Ja
- 2 Nei

102. Hva vil De anslå husholdningens samlede nettoinntekt til i 1977?

Med nettoinntekt menes inntekt på selvangivelsen etter fradrag, men før skatten er trukket fra.

- 483-484
- 01 Under 20 000
- 02 20 000 - 29 000
- 03 30 000 - 39 000
- 04 40 000 - 49 000
- 05 50 000 - 59 000
- 06 60 000 - 69 000
- 07 70 000 - 79 000
- 08 80 000 - 89 000
- 09 90 000 - 99 000
- 10 100 000 - 119 000
- 11 120 000 og over
- 12 Vet ikke
- 13 Ønsker ikke å svare

103. Hva er husholdningens/Deres viktigste inntektskilde?

485

- 1 IO's egen arbeidsinntekt
- 2 Forsørgers-/medforsørgers arbeidsinntekt
- 3 IO's og medforsørgers arbeidsinntekt er viktigste inntektskilde og er omtrent like store
- 4 IO's egen pensjon, trygd
- 5 Forsørgers-/medforsørgers pensjon, trygd
- 6 IO's og medforsørgers pensjon/trygd er viktigste inntektskilde og er omtrent like store
- 7 Annet, spesifiser: _____
- _____

STATISTISK SENTRALBYRÅ
 Intervjukontoret
 Postboks 8131 Dep, Oslo 1
 Tlf. (02)*41 38 20

UNDERGITT TAUSHETSPLIKT

Prosjekt nr.	1	1	7	1- 3
Utv.omr.nr.				4- 6
IO nr.				7- 9
Intervjuer nr.				10-13

UNDERSØKELSE OM TIDSBRUK OG OMSORG

P r ø v e

D A G B O K

Dagboken føres _____ dag, den _____

FOR BYRÅET

--	--

14-16

Dagboken dekker hele døgnet, fra kl. 00.00 på natten, til kl. 24.00 neste natt. Hver linje i dagboken dekker en tidsperiode i løpet av dette døgnet. De fleste periodene er på 15 minutter, men for en del av natten er periodene noe lenger.

Dagboken består av tre deler:

Del A gjelder Deres viktigste gjøremål, i hver enkelt periode.

Del B gjelder pass og stell av barn eller syke, dersom dette ikke er ført opp som viktigste gjøremål i del A.

Del C gjelder samvær, det vil si hvem i husholdningen De var sammen med i de ulike periodene.
Bor De alene skal De ikke fylle ut del C.

Jo flere ganger dagboken føres i løpet av dagen, jo lettere vil det være å huske hva De brukte tiden til, og hvem De var sammen med.

Nedenfor vil De finne nærmere forklaringer til hvordan De skal gå fram ved føringen av de enkelte delene i dagboken. De vil også finne et eksempel på en ferdig ført dagbok.

DEL A. REGISTRERING AV VIKTIGSTE GJØREMÅL

Alle tidsperioder bes fylt ut, også perioder hvor De har sovet eller hvilt. Dersom et gjøremål har strukket seg over flere perioder, kan dette merkes av med klamme eller gjentakelsestegn.

Hvis De har utført to eller flere ting samtidig, avgjør De selv hva som var det viktigste. Hvis samme periode er brukt til flere gjøremål som avløser hverandre, fører De opp det De brukte mest tid til.

Det er viktig at det går tydelig fram hva perioden er brukt til. Vi viser noen eksempler på gjøremål som det er særlig viktig å beskrive nøyaktig.

Eksempler:

(i) Inntektsgivende arbeid

Dersom det dreier seg om overtid- eller ekstraarbeid, skriver De det slik at det kan skiller ut fra vanlig (fast) inntektsgivende arbeid.

Spisepauser, ærender o.l. i løpet av arbeidstiden, føres opp under de klokkeslett de ble foretatt.

(ii) Husarbeid

Skriv ikke bare husarbeid, men oppgi om perioden er brukt til oppvask, rydding, matlagning e.l.

(iii) Pass og stell av barn

Beskriv hva slags pass, f.eks. følging eller henting av barn i barnehage, park e.l., pass av barn ute, lek inne eller ute, høytlesing, hjelp med lekser o.l.

(iv) Reiser

Oppgi transportmiddel som er brukt; bil, buss, tog, sykkel eller gange.

Det er bare tiden som går med til selve transporten/spaseringen som skal med under reisen. Den tiden som går med til det som er formålet med reisen, det vil si innkjøp, besøk e.l., føres opp for seg.

(v) Innkjøp

Før om mulig opp hva som kjøpes, dagligvarer, klær e.l.

(vi) Samtaler

Før helst opp hvem De snakket med, ektefelle, barn, venner, arbeidskamerater e.l.

(vii) Lesing

Før helst opp hva som ble lest; aviser, bøker, ukeblad, faglitteratur e.l.

DEL B. TILLEGGSREGISTRERING AV PASS OG STELL AV BARN ELLER SYKE

Tid nyttet til pass og stell av barn eller syke, blir i mange tilfelle ikke ført opp som viktigste gjøremål. Dette skyldes dels at de er kortvarige, dels at de foregår samtidig med andre gjøremål. Det er viktig å få et riktig bilde av omfanget av slikt pass og stell. Vi ber Dem derfor krysse av i del B dersom De har utført slike gjøremål i den oppsatte perioden i tillegg til det De har ført opp som viktigste gjøremål i del A.

Det vi tenker på med slike gjøremål er direkte kontakt mellom Dem selv og barna eller de syke, f.eks. hjelp ved måltider, hjelp til av- eller påkledning, hente ting for vedkommende, trøste barn som slår seg, stoppe kjekling mellom barn, prate med barna o.l.

Stell og pass av personer i og utenfor Deres egen husholdning skal regnes med, også eventuelle dagbarn. Gjøremål som inngår i lønnet arbeid utenfor hjemmet som sykepleier, husmorvikar, hjemmehjelp o.l., skal imidlertid ikke tas med i del B.

DEL C. REGISTRERING AV SAMVÆR MED HUSHOLDNINGSMEDLEMMER

Hvis De var sammen med andre husholdningsmedlemmer i eller utenfor boligen, ber vi Dem merke av hvem De var sammen med i den aktuelle tidsperioden. Med samvær i boligen mener vi tiden dere er hjemme samtidig, men ikke sov eller oppholdt dere i forskjellige rom over lengre perioder (en time eller mer).

Det er satt av plass til avmerking for hvert av husholdningsmedlemmene (se eksempel).

I det blanke feltet føres husholdningsmedlemmets slektskapsforhold til Dem selv. For alle under 20 år skrives dessuten fødselsår.

Aktuelle slektskapsbetegnelser:

far
 mor
 søster
 bror
 ektefelle/samboende
 sønn
 datter
 svigerfar/samboendes far
 svigermor/samboendes mor
 annen slektning
 andre

I ruten for det aktuelle klokkeslettet, setter De kryss, eller markerer med en loddrett strek dersom det er snakk om samvær over lengre tid.

Intervjueren vil gjerne hjelpe Dem med å føre opp slektsbetegnelsene og forklare Dem framgangsmåten.

EKSEMPEL PÅ DAGBOKFØRING

Klokka	DEL A Viktigste gjøremål i den enkelte periode	DEL B Gjøremål med pass/stell av barn/syke utført i tillegg til gjøremål registrert i del A	DEL C Samvær med husholdningsmedlemmer						
			1 Ektefelle	2 Sønn født 1973	3 Datter født 1970	4	5	6	7
00.00-00.30	Sov								
00.30-01.00	"								
.	"								
.	"								
07.00-07.15	Morgenstell, påkledning								
07.15-07.30	Laget frokost	X							
07.30-07.45	Spiste frokost	X							
07.45-08.00	Ryddet på kjøkkenet	X							
08.00-08.15	Fulgte sønn til barnehage								
08.15-08.30	Buss til arbeid								
08.30-08.45	Deltidsarbeid på kontor								
08.45-09.00	" " "								
.	" " "								
.	" " "								
.	" " "								
11.30-11.45	Lunsjpause								
11.45-12.00	Innkjøp av dagligvarer								
12.00-12.15	Deltidsarbeid på kontor								
12.15-12.30	" " "								
12.30-12.45	" " "								
.	" " "								
14.00-14.15	Buss hjem fra arbeid								
14.15-14.30	Hentet sønn i barnehage			X					
14.30-14.45	Ryddet i huset	X		X	X				
14.45-15.00	" " "								
15.00-15.15	Vasket tøy								
15.15-15.30	Laget middag	X							
15.30-15.45	" "	X							
15.45-16.00	Spiste middag	X							
16.00-16.15	" "								
16.15-16.30	Pratet med ektefellen og barn								
16.30-16.45	Vasket opp								
16.45-17.00	Lekte med barna	X							

Klokka	DEL A	DEL B		DEL C							For Byrådet
	Viktigste gjøremål i perioden	For Byrådet	Gjøremål med pass og stell av barn/syke utført i tillegg til gjøremål registrert i del A	Samvær med husholdningsmedlemmer							
				1	2	3	4	5	6	7	
	Alle perioder fylles ut										
21.00-											
21.15		..									776-786
21.15-											
21.30		..									787-797
21.30-											
21.45		..									798-808
21.45-											
22.00		..									809-819
22.00-											
22.15		..									820-830
22.15-											
22.30		..									831-841
22.30-											
22.45		..									842-852
22.45-											
23.00		..									853-863
23.00-											
23.15		..									864-874
23.15-											
23.30		..									875-885
23.30-											
23.45		..									886-896
23.45-											
24.00		..									897-907

For Byrådet 908-914

Nå har vi noen spørsmål om hvorvidt dagbokdagen var en vanlig dag for Dem og om eventuelle vanskeligheter ved dagbokføringen.

1. Brukte De mer tid, mindre tid eller omtrent like mye tid som vanlig denne ukedagen til følgende gjøremål:

	Uak- tuelt. Bruker ikke tid til dette	Brukte mer tid enn vanlig	Brukte mindre tid enn vanlig	Brukte omtrent like mye tid som vanlig	Vanskelig å svare/ tid brukt til dette varierer sterkt
	1	2	3	4	5
Inntektsgivende arbeid?	915 ☐	☐	☐	☐	☐
Husarbeid (matlaging, vask av tøy, rengjøring o.l.)?	916 ☐	☐	☐	☐	☐
Pass/tilsyn av barn eller andre?	917 ☐	☐	☐	☐	☐

2. Var det noe annet som skilte dagbokdagen fra det De regner som vanlig for denne ukedagen og i tilfelle hva?

- 918
- 1 Nei, vanlig dag
- 2 Ja, uvanlig dag p.g.a.
- _____
- _____

3. Hvor mange ganger i løpet av dagen førte De dagboken?

- 919
- 1 1-2 ganger
- 2 3-4 ganger
- 3 5 ganger eller mer

4. Omtrent hvor lang tid brukte De på dagbokføring?

920-921

minutter

5. Var det ofte eller av og til vanskelig for Dem å bestemme hva De skulle føre opp som viktigste gjøremål i Del A?

- 922
- 1 Ofte vanskelig
- 2 Av og til vanskelig
- 3 Nei, ikke vanskelig

6. Passet De eller hadde De tilsyn med noen denne dagen og hvem var eventuelt dette?

- 923 Passet ingen/hadde ikke tilsyn med noen → Gå til spm. 8
- 924 Passet egne barn
- 925 Passet barn for andre utenfor husholdningen
- 926 Hadde tilsyn med andre personer
- } Gå til spm. 7

7. Var det vanskelig å huske for hver tidsperiode om De hadde passet/stelt barn eller syke i tillegg til andre gjøremål?

SETT BARE ETT KRYSS

- 927
- 1 Ja, meget vanskelig
- 2 Ja, nokså vanskelig
- 3 Ja, litt vanskelig
- 4 Nei, lett

8. Var det vanskelig å huske når De var sammen med de forskjellige medlemmer i husholdningen?

SETT BARE ETT KRYSS

- 928
- 1 Ja, meget vanskelig
- 2 Ja, nokså vanskelig
- 3 Ja, litt vanskelig
- 4 Nei, lett
- 5 Ikke aktuelt. Bor alene/ var alene dagbokdagen

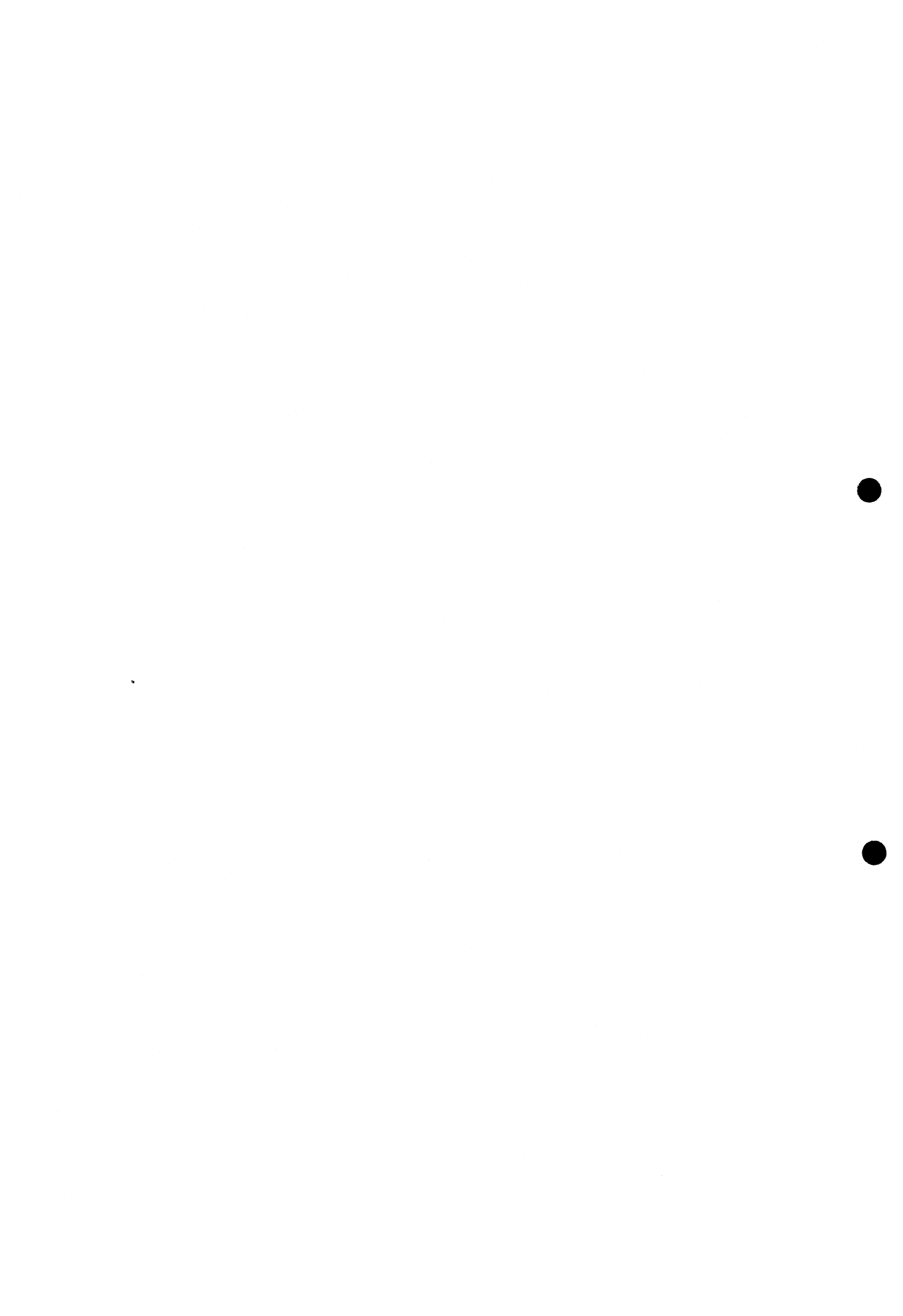
9a. Savnet De en bedre forklaring på hvordan De skulle føre dagboken?

- 929
- 1 Ja
- 2 Nei

b. Hvis Ja: Hva var det De ønsket bedre forklaring på?

930-931

For Byrået

Kodeliste for aktiviteter ført opp i dagbøkene

Ordinært arbeid i hovedyrke Overtidsarbeid i hovedyrke Jordbruks-, skogbruks- og fiskearbeid på eget bruk Arbeid i biyrke	Heldagsundervisning Deltidsundervisning Hjemmearbeid og studier i tilknytning til undervisning Lesing av faglitteratur, studier ellers Pauser, opphold på utdanningsstedet før og etter arbeidstid Reiser i samband med utdanning
Måltider på arbeidsplassen Tid tilbrakt på arbeidsplassen før eller etter arbeidstid Pauser ellers	Konkurransesidrett, trening Skiturer Fotturer i skog og mark Spaserturer Bading, soling Båtturer Andre turer
Arbeidsreiser	Restaurant- og kafébesøk Sportsstevner (tilskuer) Kino Teater, konsert, opera Besøk på museum, kunstutstilling Annen underholdning
Matlaging, borddekking, servering Oppvask, rydding av bord Rengjøring og rydding av boligen Vask og stryking av tøy Reparasjon og vedlikehold av tøy Fyring, vedhogging, vannhenting Egenproduksjon av matvarer	Lek med barn Samtaler med barn, høytlesing for barn Andre samvær med barn Besøk av/hos familie eller venner Selskap Andre sammenkomster Spill, selskapsleker, dans Samtaler Sosialt samvær ellers
Stell av hage, tomt, kjæledyr Byggearbeid, større ombygging Maling, oppussing Vedlikehold og reparasjon av boligen og utstyr til boligen Vedlikehold og reparasjon av annet utstyr	Radiolytting Fjernsynsseing
Stell av og hjelp til barn Hjelp til lekselesing Annet arbeid med barn	Avislesing Lesing av bøker Lesing av ukeblader og tidsskrifter Lesing, uspesifisert
Kjøp av dagligvarer Kjøp av klær, sko Kjøp av varige forbruksgoder Andre og uspesifiserte innkjøp Personlig pleie utenfor hjemmet Medisinsk behandling av profesjonelle utøvere Besøk på offentlig kontor, bibliotek o.l. Andre ærend	Offentlige tillitsverv, annen politisk aktivitet Deltaking i faglige organisasjoner Deltaking i humanitære organisasjoner Deltaking i religiøse organisasjoner Deltaking i andre organisasjoner Møte, foredrag med uspesifisert formål Deltaking i gudstjeneste, andakt og annen religiøs utøvelse Håndarbeid Sløyd, snekring Musikalsk utøvelse Hobbyer ellers Brevskriving Lytting til grammofon, lydbånd Avslapping, tenking, tid ikke nyttet til noe bestemt
Dugnad, hjelp til annen husholdning Annet egenarbeid	Reiser i samband med fritid
Reiser i samband med egenarbeid	Annet, uoppgitt
Sengeleie i samband med sykdom Personlig hygiene, av- og påkledning Nattesøvn Søvn og hvile ellers	
Måltider Kaffe- og tedriking Andre forfriskninger	

K i l d e: NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72, Hefte I.